

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA DŽERARDA HOGANA [GERARD HOGAN]
SECINĀJUMI,
sniegti 2020. gada 19. martā¹

Lieta C-517/17

Milkiyas Addis
pret
Bundesrepublik Deutschland

(*Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa (Vācija)) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa – Patvēruma politika – Direktīva 2013/32/ES – Kopējās procedūras starptautiskās aizsardzības piešķiršanai un noraidīšanai – 33. pants – Nepieņemami pieteikumi – 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts – Patvēruma pieprasījuma noraidīšana pēc starptautiskās aizsardzības piešķiršanas citā dalībvalstī – 14. un 34. pants – Personiskās intervijas neveikšana – Sekas – Pārsūdzēšanas procedūras – 46. pants – Tiesības uz efektīvu pārsūdzību – Pilnīga un *ex nunc* pārbaude – Vai tiesa var labot atbildīgās iestādes pienākuma veikt personisko interviju neizpildi

I. Ievads

1. Šis lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu pašreizējā formā attiecas uz Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai² 14. panta 1. punkta interpretāciju, kā arī uz iepriekšējās normas, proti, Padomes Direktīvas 2005/85/EK (2005. gada 1. decembris) par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu³, 12. panta 1. punkta interpretāciju. Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punktā ir noteikts, ka pirms atbildīgā iestāde pieņems lēmumu, starptautiskās aizsardzības vai bēgļa statusa pieteikuma iesniedzējam ir jādod iespēja tikt personiski intervētam.

2. Lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) starp *Milkiyas Addis* un *Bundesrepublik Deutschland* (Vācijas Federatīvā Republika) attiecībā tostarp uz *Bundesamt für Migration und Flüchtlinge* (Federālā migrācijas un bēgļu pārvalde, Vācija; turpmāk tekstā – “Federālā pārvalde”) 2013. gada februārī pieņemto lēmumu noraidīt *M. Addis* bēgļa statusa pieteikumu.

¹ Oriģinālvaloda – angļu.

² OV 2013, L 180, 60. lpp.

³ OV 2005, L 326, 13. lpp. Ērtības labad dažos gadījumos uz šīm direktīvām atsauksies vispārēji – “Procedūru direktīva”.

3. Federālā pārvalde noraidīja *M. Addis* pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai Vācijā kā nepieņemamu uz tā pamata, ka viņam jau ir piešķirts bēgļa statuss Itālijā. Tomēr nav strīda, ka šis lēmums ir pieņemts, pārkāpjot gan no valsts tiesībām, gan no Savienības tiesībām izrietošās *M. Addis* tiesības tikt personiski intervētām atbildīgajā iestādē – šajā gadījumā Federālajā pārvaldē – saistībā ar jautājumu par viņa pieteikuma pieņemamību. Kā redzēsim, šajā lūgumā izvirzītais pamatjautājums attiecas uz sekām, kas rodas, ja netiek neievērota Procedūru direktīvā noteikta skaidra un obligāta tiesību norma.

4. Tieši šajā kontekstā iesniedzējtiesa vaicā Tiesai, vai Procedūru direktīvā paredzētie izņēmumi attiecībā uz pienākumu veikt personisko interviju ir izsmelši un, it īpaši, vai šīs intervijas neveikšanas rezultātā lēmums par *M. Addis* bēgļa statusa pieteikuma noraidīšanu ir jāatceļ kā nepieņemamu. Turklāt iesniedzējtiesa vaicā, vai tas, ka Federālā pārvalde nav veikusi personisko interviju, var tikt labots tiesvedībā, kuru *M. Addis* ir uzsācis ar mērķi pārsūdzēt lēmuma, ar kuru viņa bēgļa statusa pieteikums ir noraidīts kā nepieņemams, likumību; iesniedzējtiesa arī vaicā, kādi nosacījumi ir jāņem vērā apstiprinošas atbildes gadījumā.

5. *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) arī vaicā, vai Federālās pārvaldes lēmums par nepieņemamību ir jāatceļ, ja bēgļa statusa pieteikuma iesniedzējam turpmākās tiesvedības laikā ir bijusi iespēja izvirzīt jebkādus iebildumus vai argumentus pret šo konstatējumu par nepieņemamību, un, pat ja visi šie iebildumi vai argumenti tiktu ņemti vērā, balstoties uz tiem, tik vai tā nebūtu pamats pieņemt atšķirīgu lēmumu.

6. Pirms izklāstīt piemērojamās tiesību normas un šīs lietas faktus, īsumā izskatīšu šīs lietas nedaudz sarežģīto procesuālo vēsturi Tiesā. Šajā lietā *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) uzdotie jautājumi zināmā mērā pārklāj – kaut arī ne pilnībā – jautājumus lietās, kurās ir taisīts 2019. gada 19. marta spriedums *Ibrahim* u.c.⁴.

II. Tiesvedība Tiesā

7. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu šajā lietā C-517/17, kurā sākotnēji bija uzdoti trīs jautājumi, tika iesniegts Tiesas kancelejā 2017. gada 28. augustā. Ar 2017. gada 29. septembra lēmumu Tiesas priekšsēdētājs apvienoja lietas C-517/17 (ši lieta), C-540/17 un C-541/17. 2018. gada 4. aprīlī tika pieņemts lēmums apturēt apvienotās lietas C-517/17, C-540/17 un C-541/17 līdz lēmuma pieņemšanai apvienotajās lietās C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17.

8. 2019. gada 19. marta spriedums *Ibrahim* u.c.⁵ tika paziņots iesniedzējtiesai 2019. gada 26. martā. 2019. gada 26. aprīlī iesniedzējtiesa daļēji atsauc jautājumus apvienotajās lietās C-517/17, C-540/17 un C-541/17.

9. Konkrēti attiecībā uz lietu C-517/17 iesniedzējtiesa atsauc pirmos divus jautājumus, kurus tā sākotnēji bija uzdevusi Tiesai. Šie jautājumi attiecās uz to, kādā mērā dalībvalstij ir aizliegts noraidīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu kā nepieņemamu uz tā pamata, ka pieteikuma iesniedzējam jau ir piešķirts bēgļa statuss citā dalībvalstī, ja dzīves apstākļi šajā citā dalībvalstī neatbilst Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/95/ES (2011. gada 13. decembris) par standartiem, lai trešo valstu valstspiederīgos vai bezvalstniekus kvalificētu kā starptautiskās aizsardzības saņēmējus, par bēgļu vai personu, kas tiesīgas saņemt alternatīvo aizsardzību, vienotu statusu, un par piešķirtās aizsardzības saturu⁶, 20. un nākamo pantu prasībām, bet tomēr netiek pārkapts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā – “Harta”) 4. pants.

4 C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219.

5 C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219.

6 OV 2011, L 337, 9. lpp.

10. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka 2019. gada 19. marta spriedumā *Ibrahim* u.c. ir sniegta atbilde uz pirmajiem diviem sākotnējiem jautājumiem⁷.

11. Tomēr vēstulē, kas tika iesniegta Tiesas kancelejā 2019. gada 2. maijā, *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) uzskatīja, ka trešais jautājums, ko tā bija uzdevusi lietā C-517/17, minētajā spriedumā nav izskatīts.

12. Ar Tiesas priekšsēdētāja 2019. gada 16. maija lēmumu lieta C-517/17 tika atdalīta no apvienotajām lietām C-540/17 un C-541/17 un apturēšana visās šajās lietās tika atcelta. Apvienotās lietas C-540/17 un C-541/17 tika izbeigtas ar 2019. gada 13. novembra rīkojumu *Hamed* un *Omar*⁸.

13. Attiecībā uz šo lietu, proti, lietu C-517/17, pēc Tiesas 2019. gada 1. oktobra lēmuma 2019. gada 4. oktobrī iesniedzējtiesai tika nosūtīts lūgums sniegt precizējumus. Atbildi uz šo lūgumu Tiesa saņēma 2019. gada 6. novembrī⁹.

14. Pirms lietas C-517/17 apturēšanas rakstveida apsvērumus par trešo *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) uzdoto jautājumu iesniedza Vācijas, Francijas, Ungārijas un Nīderlandes valdības un Eiropas Komisija. Vācijas, Ungārijas un Nīderlandes valdības un Komisija uzskata, ka Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punkts neliedz piemērot valsts tiesību normu, saskaņā ar kuru gadījumā, kad atbildīgā iestāde noraida patvēruma pieteikumu kā nepieņemamu saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, pieteikuma iesniedzēja personiska neintervēšana neizraisa šā lēmuma atcelšanu nenotikušās intervijas dēļ, ja vien pieteikuma iesniedzējam tiesvedībā ir dota iespēja sniegt visus pret lēmumu par nepieņemamību liecinošos apstākļus un, pat ņemot vērā sniegtos apsvērumus, lietā nevar tikt pieņemts atšķirīgs nolēmums.

15. Toties Francijas valdība būtībā uzskata, ka Direktīvas 2013/32 14. pantam, lasot to kopā ar tiesību tikt uzklausi tam vispārējo principu, kas ir tiesību uz aizstāvību neatņemama sastāvdaļa, ir pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru atbildīgās iestādes pirmajā instancē pieļautais pārkāpums attiecībā uz tiesībām tikt uzklausi tam pirms lēmuma par nepieņemamību pieņemšanas saskaņā ar šīs direktīvas 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu, neizraisa šī lēmuma atcelšanu, ja vien tiek ievērots nosacījums, ka pieteikuma iesniedzējam ir iespēja iesniegt savus apsvērumus tiesvedības gaitā.

16. Tiesas sēde notika 2020. gada 15. janvārī, un tajā piedalījās *M. Addis*, Federālā pārvalde, Vācijas valdība un Komisija.

7 C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219. Šajā ziņā atzīmētu, ka Tiesa 2019. gada 19. marta sprieduma *Ibrahim* u.c. 101. punktā tostarp apgalvoja, ka "[Direktīvas 2013/32] 33. panta 2. punkta a) apakšpunkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek pieļauts, ka dalībvalsts izmanto šajā tiesību normā paredzēto iespēju noraidīt kā nepieņemamu pieteikumu par bēgļa statusa piešķiršanu, pamatojoties uz to, ka citā dalībvalstī pieteikuma iesniedzējam jau ir piešķirta alternatīvā aizsardzība, ja ar paredzamiem dzīves apstākļiem, ar ko minētais pieteikuma iesniedzējs kā alternatīvās aizsardzības saņēmējs sastapsies šajā citā dalībvalstī, viņš netiks pakļauts nopietnam necilvēcīgas vai pazemojošas attieksmes riskam Hartas 4. panta izpratnē. Apstāklis, ka šādas alternatīvās aizsardzības saņēmēji minētajā dalībvalstī nesaņem nekādus eksistences nodrošināšanas pabalstus vai saņem tos būtiski mazākā apmērā nekā citās dalībvalstīs, tomēr attieksme pret viņiem šajā ziņā ir tāda pati kā pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem, var būt pamats konstatējumam, ka šis pieteikuma iesniedzējs tajā tiktu pakļauts šādam riskam, tikai tad, ja tā rezultātā viņš savas īpašās ievainojamības dēļ neatkarīgi no savas gribas un personīgajām izvēlēm nonāks ekstrēmās nabadzības situācijā".

8 C-540/17 un C-541/17, nav publicēts, EU:C:2019:964.

9 Skat. šo secinājumu 102. punktu.

III. Tiesiskais regulējums

A. Savienības tiesības

1. Direktīva 2013/32

17. Direktīvas 2013/32 18. un 22. apsvērumā ir noteikts:

“(18) Tas ir gan dalībvalstu, gan starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju interesēs, lai lēmumi par starptautiskās aizsardzības pieteikumiem tiktu pieņemti cik drīz vien iespējams, neskarot pieteikumu atbilstīgu un pilnīgu izskatīšanu.

[..]

(22) Tas ir arī dalībvalstu un pieteikuma iesniedzēju interesēs nodrošināt, ka vajadzība pēc starptautiskās aizsardzības tiek pareizi konstatēta jau pirmajā instancē. [..]”

18. Direktīvas 2013/32 1. pantā ir noteikts, ka tās mērķis ir noteikt kopējas procedūras starptautiskās aizsardzības piešķiršanai un atņemšanai saskaņā ar Direktīvu 2011/95 (turpmāk tekstā – “Kvalificēšanas direktīva”).

19. Direktīvas 2013/32 2. panta b) apakšpunktā jēdziens “starptautiskās aizsardzības pieteikums” ir definēts kā pieprasījums, ko dalībvalstij ir iesniedzis trešās valsts valstspiederīgais vai bezvalstnieks, lai saņemtu bēgļa statusu vai alternatīvās aizsardzības statusu, un kas nepārprotami nepieprasa cita veida aizsardzību, kura ir ārpus Kvalificēšanas direktīvas darbības jomas un par kuru var iesniegt atsevišķu pieteikumu.

20. Direktīvas 2013/32 14. pantā “Personiskā intervija” ir noteikts:

“1. Pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu, pieteikuma iesniedzējam dod iespēju tikt personiski intervētam par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko veic persona, kura saskaņā ar valsts tiesību aktiem ir kompetenta veikt šādu interviju. Personiskās intervijas par starptautiskās aizsardzības pieteikuma būtību veic atbildīgās iestādes darbinieki. [..]

Ja tas, ka starptautiskajai aizsardzībai vienlaikus piesakās liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, atbildīgajai iestādei dara par praktiski neiespējamu veikt savlaicīgas intervijas par katra pieteikumu būtību, dalībvalstis var paredzēt, ka citas iestādes darbinieki uz laiku iesaistās šādu interviju veikšanā. Šādos gadījumos minētās citas iestādes darbinieki iepriekš saņem attiecīgo apmācību, kurā ietver Regulas (ES) Nr. 439/2010 [(2010. gada 19. maijs), ar ko izveido Eiropas Patvēruma atbalsta biroju (OV 2010, L 132, 11. lpp.)] 6. panta 4. punkta a) līdz e) apakšpunktā uzskaitītos elementus. Personas, kuras saskaņā ar šo direktīvu veic pieteikuma iesniedzēju personiskās intervijas, ir arī apguvušas vispārīgas zināšanas par problēmām, kas varētu negatīvi ietekmēt pieteikuma iesniedzēja spēju sniegt interviju – piemēram, pazīmes, ka pieteikuma iesniedzējs agrāk varētu būt bijis pakļauts spīdzināšanai.

[..]

2. Personisko interviju par pieteikuma būtību var neveikt, ja:

a) atbildīgā iestāde var pieņemt pozitīvu lēmumu attiecībā uz bēgļa statusu, pamatojoties uz pieejamajiem pierādījumiem; vai

- b) atbildīgā iestāde uzskata, ka pieteikuma iesniedzēja stāvoklis nav piemērots tam, lai viņu intervētu, vai viņu nav iespējams intervēt sakarā ar pastāvīgiem apstākļiem, ko viņš nekontrolē. Šābu gadījumā atbildīgā iestāde konsultējas ar medicīnas speciālistu, lai noteiktu, vai stāvoklis, kas padara pieteikuma iesniedzēju par nepiemērotu intervijas sniegšanai vai nespējīgu sniegt interviju, ir īslaicīgs vai ilgstošs.

Ja personiska intervija saskaņā ar b) apakšpunktu netiek veikta vai, attiecīgā gadījumā, ar apgādājamo, tiek veikti atbilstīgi pasākumi, lai ļautu pieteikuma iesniedzējam vai apgādājamajam iesniegt turpmāku informāciju.

3. Personiskās intervijas neveikšana saskaņā ar šo pantu nekavē atbildīgo iestādi pieņemt lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu.

4. Personiskās intervijas neveikšana saskaņā ar 2. punkta b) apakšpunktu neietekmē nelabvēlīgi atbildīgās iestādes lēmumu.

[..]”

21. Direktīvas 2013/32 15. pantā “Prasības attiecībā uz personisko interviju” ir noteikts, ka:

“[..]

2. Personiskā intervija notiek apstākļos, kas nodrošina atbilstīgu konfidencialitāti.

3. Dalībvalstis veic atbilstīgus pasākumus, lai nodrošinātu, ka personiskās intervijas tiek veiktas tādos apstākļos, kas ļauj pieteikuma iesniedzējiem sniegt vispusīgu savu pieteikumu pamatojumu. Šajā aspektā dalībvalstis:

[..]

- b) ja vien iespējams, nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēju intervē tā paša dzimuma persona, ja pieteikuma iesniedzējs to pieprasa, ja vien atbildīgajai iestādei ir pamats uzskatīt, ka šāda pieprasījuma iemesli nav saistīti ar grūtībām, kuru dēļ pieteikuma iesniedzējs nevarētu saprotami izklāstīt sava pieteikuma iemeslus;

[..].”

22. Direktīvas 2013/32 25. pantā “Garantijas nepilngadīgajiem bez pavadības” ir noteikts:

“1. Ņemot vērā visas procedūras, kas paredzētas šajā direktīvā, un neskarot 14. līdz 17. panta noteikumus, dalībvalstis:

[..]

- b) nodrošina, ka pārstāvim tiek sniegta iespēja informēt nepilngadīgo bez pavadības par personiskās intervijas nozīmi un iespējamām sekām un, vajadzības gadījumā, informēt par to, kā sagatavoties personiskajai intervijai. Dalībvalstis nodrošina, ka pārstāvis un/vai juridiskais konsultants vai cits padomdevējs, kura kā tādu pieļauj vai atļauj valsts tiesību akti, piedalās minētajā intervijā un viņam ir iespēja uzdot jautājumus vai sniegt komentārus, ciktāl to atļauj persona, kas veic interviju.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina, ka:

- a) gadījumā, ja nepilngadīgajam bez pavadības ir personiskā intervija par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu, kā minēts 14. līdz 17. pantā un 34. pantā, minēto interviju veic persona, kam ir nepieciešamās zināšanas par nepilngadīgo īpašajām vajadzībām;

[..].”

23. Direktīvas 2013/32 33. pantā “Nepieņemami pieteikumi” ir noteikts:

“1. Papildus gadījumiem, kad pieteikums netiek izskatīts saskaņā ar Regulu (ES) Nr. 604/2013 [(2013. gada 26. jūnijs), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts valstspiederīgā vai bezvalstnieka starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (pārstrādāta redakcija) (OV 2013, L 180, 31. lpp.)], dalībvalstīm nav jāizvērtē, vai pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs saņemt starptautisko aizsardzību saskaņā ar Kvalificēšanas direktīvu, ja pieteikums tiek uzskatīts par nepieņemamu saskaņā ar šo pantu.

2. Dalībvalstis var uzskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu par nepieņemamu tikai tad, ja:

- a) cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību;

[..].”

24. Direktīvas 2013/32 34. pantā “Īpašie noteikumi intervijai par pieņemamību” ir noteikts:

“1. Pirms atbildīgā iestāde pieņem lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību, dalībvalstis ļauj pieteikuma iesniedzējiem paust savus uzskatus par 33. pantā minēto pamatojumu piemērošanu viņu konkrētajiem apstākļiem. Šim nolūkam dalībvalstis veic personisku interviju par pieteikuma pieņemamību. Dalībvalstis var pieļaut izņēmumus tikai saskaņā ar 42. pantu turpmāka pieteikuma gadījumā.

Šis punkts neskar šīs direktīvas 4. panta 2. punkta a) apakšpunktu un Regulas (ES) Nr. 604/2013 5. pantu.

[..].”

25. Direktīvas 2013/32 51. panta 1. punktā ir noteikts:

“Dalībvalstis stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu 1. līdz 30. panta, 31. panta 1., 2. un 6. līdz 9. punkta, 32. līdz 46. panta, 49. un 50. panta un I pielikuma prasības vēlākais līdz 2015. gada 20. jūlijam. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto pasākumu tekstu.”

26. Direktīvas 2013/32 52. panta pirmajā daļā ir noteikts:

“Dalībvalstis piemēro normatīvos un administratīvos aktus, kas minēti 51. panta 1. punktā, starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti, un procedūrām par starptautiskās aizsardzības atņemšanu, kas uzsāktas pēc 2015. gada 20. jūlija vai agrākā datumā. Pieteikumus, kas iesniegti pirms 2015. gada 20. jūlija, un procedūras par bēgļa statusa atņemšanu, kas uzsāktas pirms minētā datuma, reglamentē normatīvie un administratīvie akti, kas pieņemti saskaņā ar Direktīvu 2005/85/EK.”

27. Direktīvas 2013/32 53. panta pirmajā daļā ir noteikts, ka Direktīvu 2005/85/EK tām dalībvalstīm, kurām šī direktīva ir saistoša, atceļ no 2015. gada 21. jūlija, neskarot dalībvalstu pienākumus attiecībā uz termiņu Direktīvas 2013/32 II pielikuma B daļā minētās Direktīvas 2005/85 transponēšanai valsts tiesību aktos.

28. Direktīvas 2013/32 54. pantā ir noteikts, ka šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* – 2013. gada 29. jūnijā.

B. Valsts tiesības

29. Iesniedzējtiesa uzskata, ka pamatlietas faktiem ir piemērojami *Asylgesetz* (Patvēruma likums, turpmāk tekstā – “*AsylG*”) noteikumi redakcijā, kas publicēta 2008. gada 2. septembrī¹⁰ un grozīta ar 2016. gada 4. novembra *Fünzigste Gesetz zur Änderung des Strafgesetzbuches – Verbesserung des Schutzes der sexuellen Selbstbestimmung* (Kriminālkodeksa piecdesmitais grozījums – Seksuālās pašnoteikšanās aizsardzības uzlabošana, turpmāk tekstā – “*StrÄndG 50*”)¹¹.

30. *AsylG* 24. pantā ir noteikts:

“(1) Federālā pārvalde noskaidro lietas faktus un apkopo nepieciešamos pierādījumus. [...] Tā veic ārvalstnieka personisko interviju. Interviju var neveikt, ja Federālā pārvalde plāno atzīt ārvalstnieka tiesības uz patvērumu vai ja ārvalstnieks apgalvo, ka ieceļojis federālajā teritorijā no drošas trešās valsts [...]”

[..].”

31. *AsylG* 29. pantā, kas grozīts ar 2016. gada 31. jūlija *Integrationsgesetz* (Integrācijas likums) 6. punktu un stājas spēkā 2016. gada 6. augustā (turpmāk tekstā – “*Integrationsgesetz*”¹²) ir noteikts:

“(1) Patvēruma pieteikums nav pieņemams, ja:

[..]

2. Starptautiskā aizsardzība ārvalstniekam jau ir piešķirta citā Savienības dalībvalstī [...]”

[..].”

32. *AsylG* 36. pantā “Procedūra gadījumos, kad patvēruma pieteikumi nav pieņemami saskaņā ar 29. panta 1. punkta 2. un 4. apakšpunktu vai acīmredzami nepamatoti” ir noteikts:

“(1) Gadījumos, kad patvēruma pieteikums nav pieņemams saskaņā ar 29. panta 1. punkta 2. un 4. apakšpunktu vai acīmredzami nepamatots, ārvalstniekam tiek dota viena nedēļa izbraukšanai no valsts.

(2) Federālā pārvalde nosūta attiecīgajām personām viņu patvēruma lietas kopiju kopā ar lēmumu. Administratīvā lieta nekavējoties tiek nosūtīta kompetentajai administratīvajai tiesai kopā ar apliecinājumu par nosūtīšanu.

(3) Saskaņā ar Kodeksa par administratīvo procesu tiesā 80. panta 5. punktu pārsūdzības, kas tiek vērstas pret brīdinājumu par deportāciju, ir jāiesniedz nedēļas laikā no paziņošanas brīža; pārsūdzībai pievieno Federālās pārvaldes paziņojumu. Par to tiek informēts ārvalstnieks. Attiecīgi ir jāpiemēro Kodeksa par administratīvo procesu tiesā 58. pants. Lēmumu pieņem rakstveida procedūrā; nav atļauta mutvārdu tiesas sēde, kurā vienlaikus tiek izskatīta prasība. Lēmums ir jāpieņem nedēļas laikā, skaitot no šī panta 1. punktā noteiktā termiņa beigām. Administratīvās tiesas palāta var vienā reizē pagarināt iepriekš minētā 5. punkta termiņu uz vienu nedēļu. Otrais un turpmākais termiņa pagarinājums ir

¹⁰ BGBl. 2008 I, 1798. lpp.

¹¹ BGBl. 2016 I, 2460. lpp.

¹² BGBl. 2016 I, 1939. lpp.

atļauts tikai nopietnos gadījumos, it īpaši situācijā, kad tiesa nevar pieņemt lēmumu ātrāk neparasti lielas slodzes dēļ. Ja pārsūdzība ir iesniegta noteiktajos termiņos, pirms tiesas lēmuma pieņemšanas deportācija nav pieļaujama. Lēmums ir uzskatāms par pieņemtu, ja lēmuma rezolutīvo daļu ir parakstījis tiesnesis vai tiesneši un tā ir pieejama palātas kancelejā. Pieteikumi par pagaidu tiesisko aizsardzību pret Federālās pārvaldes lēmumiem noteikt ieceļošanas vai uzturēšanās aizlieguma termiņus saskaņā ar Likuma par uzturēšanos 11. panta 2. punktu un pret rīkojumu un termiņu saskaņā ar Likuma par uzturēšanos 11. panta 7. punktu ir jāiesniedz nedēļas laikā no paziņošanas brīža. Tas neietekmē brīdinājuma par deportāciju izpildi.

(4) Rīkojums par deportācijas apturēšanu var tikt pieņemts tikai tad, ja pastāv nopietnas šaubas par tā administratīvā akta tiesiskumu, pret kuru ir iesniegta pārsūdzība. Fakti un pierādījumi, ko attiecīgās personas nav sniegušas, netiek ņemti vērā, ja vien tie nav acīmredzami vai zināmi tiesai. Faktus un pierādījumus, kas netika ņemti vērā administratīvajā procesā saskaņā ar 25. panta 3. punktu, un faktus un pierādījumus 25. panta 2. punkta izpratnē, kurus ārvalstnieks nav sniedzis administratīvajā procesā, tiesa var atstāt bez ievēribas, ja pretējā gadījumā lēmuma pieņemšana tiktu aizkavēta.”

33. *AsylG* 77. panta 1. punktā ir noteikts:

“Strīdos, kas izriet no šī likuma, tiesa savu lēmumu pamato ar faktisko un tiesisko situāciju, kāda pastāv pēdējā mutvārdu procesa brīdī; ja lēmums ir pieņemts bez mutvārdu procesa, šo lēmumu pamato ar situāciju lēmuma pieņemšanas brīdī [..].”

34. 1976. gada 25. maija *Verwaltungsverfahrensgesetz* (Administratīvā procesa likums, turpmāk tekstā – “*VwVfG*”), kura pēdējais formulējums ir pasludināts 2003. gada 23. janvārī¹³, kas grozīts ar 2008. gada 11. decembra *Viertes Gesetz zur Änderung verwaltungsverfahrenrechtlicher Vorschriften* (Ceturtais Administratīvā likuma grozījums) 1. punktu¹⁴, 46. pantā ir noteikts:

“Lūgums atcelt administratīvu aktu, kas nav spēkā neesošs [..], nevar tikt izvirzīts tikai tādēļ, ka akts ir izdots, pārkāpjot procesuālos noteikumus, formas prasības vai vietējo jurisdikciju, ja ir acīmredzams, ka pārkāpums nav ietekmējis lēmumu attiecīgajā lietā.”

35. *Verwaltungsgerichtsordnung* (Kodekss par administratīvo procesu tiesā, turpmāk tekstā – “*VwGO*”), kura pēdējais formulējums ir pasludināts 1991. gada 19. martā¹⁵, kas pēdējo reizi grozīts ar 2010. gada 22. decembra likuma *Gesetz zur Umsetzung der Dienstleistungsrichtlinie in der Justiz und zur Änderung weiterer Vorschriften* (Likums par Pakalpojumu direktīvas ieviešanu tiesu iestādēs un par citu noteikumu grozīšanu) 9. pantu¹⁶, 80. pantā ir noteikts:

“(1) Iebildumam un prasībai par atcelšanu ir apturoša iedarbība. Tas arī attiecas uz tiesību nodibinošiem un deklaratīviem administratīvajiem aktiem, kā arī uz administratīvajiem aktiem ar dubultu iedarbību (80.a pants).

[..]

(5) Pēc pieprasījuma tiesa, kura izskata pamatlietu, var pilnībā vai daļēji noteikt apturošu iedarbību gadījumos, kas ietilpst 2. punkta 1.–3. apakšpunktā, un to var pilnībā vai daļēji atjaunot gadījumos, kas ietilpst 2. punkta 4. apakšpunktā. Pieprasījums ir pieņemams, vēl pirms tiek celta prasība par atcelšanu. Ja lēmuma pieņemšanas brīdī administratīvais akts ir jau īstenots, tiesa var īstenošanu atcelt. Apturošas iedarbības atjaunošana var būt atkarīga no garantijas nodrošināšanas vai citiem norādījumiem. Tā arī var būt ierobežota laikā.

¹³ BGBl. 2003 I, 102. lpp.

¹⁴ BGBl. 2008 I, 2418. lpp.

¹⁵ BGBl. 1991 I, 686. lpp.

¹⁶ BGBl. 2010 I, 2248. lpp.

[..]”

36. VwGO 86. pantā ir noteikts:

“(1) Tiesa izmeklē faktus *ex officio*, šajā ziņā konsultējoties ar iesaistītajām pusēm. Tai nav saistoši iesaistīto pušu argumenti un lūgumi par pierādījumu pieņemšanu.

[..]”

IV. Pamatlietas fakti un lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

37. *M. Addis* apgalvo, ka viņš esot Eritrejas valstspiederīgais¹⁷. Tomēr 2009. gadā, iesniedzams patvēruma pieteikumu Itālijas iestādēm, kurā norādīja citu identitāti un dzimšanas datumu, tika reģistrēts kā Etiopijas pilsonis. Šis pieteikums tika apmierināts: viņam izdeva personas apliecību un atļāva uzturēties līdz 2015. gada februārim. Pieteikuma iesniedzējs uzturējās Itālijā līdz 2011. gada septembrim un pēc tam devas uz Vāciju, kurš viņš iesniedza pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai.

38. Lai gan *M. Addis* noliedza, ka iepriekš būtu ieceļojis kādā citā Eiropas valstī, pēc veiktās pirkstu nospiedumu analīzes tika konstatēta informācija par sākotnējo pieteikumu Itālijā. Ņemot to vērā, 2013. gada 18. februārī Federālā pārvalde noraidīja *M. Addis* patvēruma pieteikumu, balstīdamās uz faktu, ka viņš ir ieceļojis Vācijas Federatīvajā Republikā no drošas trešās valsts, un izdeva rīkojumu deportēt viņu uz Itāliju.

39. Tomēr pirms šī lēmuma pieņemšanas *M. Addis* netika personiski intervēts, tādējādi arī pārkāpjot piemērojamos valsts tiesību aktus patvēruma jomā. Šajā ziņā iesniedzējtiesa apgalvo, ka viņš nav ticis uzklausīts ne par “īemesliem, kāpēc viņš ir ticis vajāts, ne par viņa uzturēšanos Itālijā, nedz arī par tur atzīto viņa bēgļa statusu”.

40. 2013. gada 15. aprīlī *Verwaltungsgericht Minden* (Administratīvā tiesa, Mindena, Vācija) noraidīja *M. Addis* pārsūdzību par šo lēmumu. Šo spriedumu viņš pārsūdzēja *Oberverwaltungsgericht Münster* (Augstākā administratīvā tiesa, Minstere, Vācija). 2016. gada 19. maijā *Oberverwaltungsgericht Münster* (Augstākā administratīvā tiesa, Minstere) atcēla rīkojumu par deportāciju, jo nebija skaidrs, vai Itālija uzņems *M. Addis*. Tomēr minētā tiesa uzskatīja, ka ir jānoraida pārsūdzība par lēmumu, ar kuru ir noraidīts *M. Addis* pieteikums par bēgļa statusa piešķiršanu.

41. Šo *Oberverwaltungsgericht Münster* (Augstākā administratīvā tiesa, Minstere) spriedumu *M. Addis* pārsūdzēja *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa). Minētajā tiesā viņš tostarp apgalvoja, ka pirms 2013. gada 18. februāra lēmuma pieņemšanas Federālajai pārvaldei neesot bijis tiesību neveikt personisko interviju.

42. *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) Vācijas Federatīvā Republika apgalvoja, ka *M. Addis* pieteikums par bēgļa statusa piešķiršanu katrā ziņā neesot pieņemams saskaņā ar *Asyl/G* 29. panta 1. punkta 2. apakšpunktu, jo viņam jau ir ticis piešķirts bēgļa statuss Itālijā. Tā uzskatīja, ka personiskās intervijas neveikšana neesot šķērslis, lai atbildīgā iestāde pieņemtu lēmumu par patvēruma pieteikumu.

¹⁷ Pēc viņa sniegtās informācijas.

43. Iesniedzējtiesa, proti, *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa), uzskata, ka esot nepieciešams noteikt, kā pienākuma veikt personisko interviju neizpilde ietekmē tāda lēmuma spēkā esamību, ar kuru pieteikums bēgļa statusa piešķiršanai ir atzīts par nepieņemamu. Šajā ziņā iesniedzējtiesa uzskata, ka šo jautājumu esot nepieciešams noskaidrot, it īpaši ņemot vērā, ka apelācijas tiesvedībā pieteikuma iesniedzējam ir iespēja izklāstīt visus tiesiskos un faktiskos argumentus, kas izmantoti apstrīdētā lēmumā pārsūdzēšanai, un, neraugoties uz to, šie argumenti neizraisītu šī lēmuma atcelšanu.

44. Ņemot vērā, ka Federālā pārvalde nav izpildījusi pienākumu veikt personisko interviju saskaņā ar Direktīvas 2005/85 12. panta 1. punktu un Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punktu un 34. pantu, iesniedzējtiesa būtībā lūdz Tiesu interpretēt Direktīvas 2005/85 12. panta 2. un 3. punktā un Direktīvas 2013/32 14. panta 2. punktā paredzēto izņēmumu piemērošanas jomu un noteikt, vai šie izņēmumi ir izsmelši, vai arī, ņemot vērā dalībvalstu procesuālo autonomiju, saskaņā ar Savienības tiesībām tiek pieļauti citi izņēmumi, kas ir skaidri noteikti valsts tiesībās.

45. Šajā ziņā iesniedzējtiesa norāda, ka saskaņā ar valsts tiesībām *VwVfG* 46. pantā personiskās intervijas neveikšana tiek uzskatīta par mazsvarīgu trūkumu situācijā, kad ir acīmredzami, ka šādas [intervijas] neveikšana nav ietekmējusi pieņemtā lēmuma būtību. Tā arī norāda, ka, balstoties uz *AsylG* 29. panta 1. punkta 2. apakšpunkta pamata, pieņemts lēmums par nepieņemamību esot lēmums, attiecībā uz kuru nepastāvot iestādes rīcības brīvība. Šādos gadījumos personiskās intervijas neveikšanai neesot nekādas nozīmes, jo Federālajai pārvaldei un, ja nepieciešams, administratīvajām tiesām ir jāpārbauda visi nosacījumi, kas attiecas uz attiecīgās tiesību normas piemērošanu. Tomēr iesniedzējtiesa atsaucas uz *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa, Vācija) vienas palātas judikatūru¹⁸, saskaņā ar kuru *VwVfG* 46. panta piemērošanas joma var tikt ierobežota, jo Direktīvas 2013/32 14. panta 2. punktā un 34. panta 1. punktā ir noteikti izņēmumi no tiesībām tikt personiski intervētam un tādējādi ir noteikts īpašs procesuāls noteikums, kas šajā jautājumā ir izsmelšs.

46. Attiecībā uz *M. Addis* konkrēto situāciju iesniedzējtiesa ir atzīmējusi, ka Federālajai pārvaldei un, ja nepieciešams, administratīvajām tiesām esot pienākums pārbaudīt, vai personas, kurai ir piešķirts bēgļa statuss Itālijā, dzīves apstākļi atbilst arī Hartas 4. pantam.

47. Iesniedzējtiesa tiesām ir detalizēti izklāstījusi, kā tieši zemāko instanču tiesas bija noraidījušas *M. Addis* lūgumu atcelt Federālās pārvaldes 2013. gada 18. februāra lēmumu, pēc savas ierosmes izskatīdamas jautājumu par dzīves apstākļiem, ar kuriem *M. Addis* nāktos saskarties Itālijā, ņemdama vērā gan *M. Addis*, gan Federālās pārvaldes argumentus¹⁹.

48. Šajos apstākļos *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai trīs prejudiciālus jautājumus.

49. Trešais jautājums, kas ir vienīgais, kuru *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) nav atsaukusi, ņemot vērā 2019. gada 19. marta spriedumu *Ibrahim* u.c.²⁰, ir formulēts šādi:

“Vai ar [Direktīvas 2013/32] 14. panta 1. punkta pirmo teikumu vai attiecīgi [Direktīvas 2005/85] 12. panta 1. punkta pirmajā teikumā paredzēto iepriekšējo regulējumu netiek pieļauta tādas valsts tiesību normas piemērošana, saskaņā ar kuru pieteikuma iesniedzēja personiskās intervijas neveikšana gadījumā, ja par patvērumu atbildīgā iestāde patvēruma pieteikumu noraida kā nepieņemamu, īstenodama [Direktīvas 2013/32] 33. panta 2. punkta a) apakšpunktā vai attiecīgi [Direktīvas 2005/85]

¹⁸ Skat. *Bundesverfassungsgericht* (Federālā konstitucionālā tiesa) spriedumu, 2017. gada 17. janvāris, 2 BvR 2013/16, DE:BVerfG:2017:rk20170117.2bvr201316, 20. punkts.

¹⁹ Iesniedzējtiesa uzsvēra, ka saskaņā ar 2015. gada 15. oktobra spriedumu Komisija/Vācija (C-137/14, EU:C:2015:683, 60.–62. punkts) pierādīšanas pienākums gulstoties uz Federālo pārvaldi.

²⁰ C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219.

25. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētajā iepriekšējā regulējumā noteiktās pilnvaras, neizraisa šī lēmuma atcelšanu nenotikušās intervijas dēļ, ja [vien] pieteikuma iesniedzējam tiesvedībā ir dota iespēja izklāstīt visus apstākļus, kas liecina pret lēmumu par nepieņemamību un, pat ja visi šie sniegtie apsvērumi ņemti vērā, lietā nevarētu tikt pieņemts atšķirīgs nolēmums?”

50. Tagad pievērsīšos šī jautājuma izvērtēšanai.

V. Piemērojamība laikā

51. Jāatgādina, ka *M. Addis* iesniedza pieteikumu bēgļa statusa piešķiršanai Vācijā 2011. gada septembrī, un šis pieteikums tika noraidīts ar Federālās pārvaldes lēmumu 2013. gada februārī. Šobrīd iesniedzējtiesā tiek apstrīdēts šī lēmuma tiesiskums.

52. Lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) ir atsaukusies *gan* uz Direktīvu 2005/85, *gan* uz Direktīvu 2013/32.

53. Attiecībā uz attiecīgo valsts tiesību normu piemērojamību laikā šajā lietā, kas tiek izskatīta *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa), šī tiesa norādīja, ka saskaņā ar tās pastāvīgo judikatūru noteiktos apstākļos tai ir jāņem vērā tiesiskās vides attīstība, kas ir radusies pēc pārsūdzētā sprieduma pieņemšanas. Šīs patvēruma procedūras kontekstā *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) apstiprināja, ka saskaņā ar *AsylG* 77. panta 1. punkta pirmo teikumu tai ir jābalstās uz faktisko un tiesisko situāciju, kas pastāvēja pēdējās mutvārdu uzklaušanās laikā 2016. gada maijā.

54. Šajā ziņā *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) norādīja, ka *AsylG* 29. punkts, ar grozījumiem, kas stājušies spēkā no 2016. gada 6. augusta un izdarīti ar *Integrationsgesetz* (Integrācijas likums) 6. pantu “Nepieņemami pieteikumi”, šajā tiesā izskatāmajā lietā ir piemērojams²¹. Turklāt šķiet, ka pamatlietas faktiem ir piemērojami *AsylG* noteikumi redakcijā, kas publicēta 2008. gada 2. septembrī un grozīta 2016. gada 4. novembrī²².

55. Direktīvas 2013/32 51. panta 1. punktā ir noteikts, ka dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai izpildītu 1.–30. panta, 31. panta 1., 2. un 6.–9. punkta, 32.–46. panta, 49. un 50. panta un I pielikuma prasības vēlākais līdz 2015. gada 20. jūlijam. Tomēr saskaņā ar Direktīvas 2013/32 52. panta pirmās daļas pirmo teikumu dalībvalstīs piemēro normatīvos un administratīvos aktus, kas minēti šīs direktīvas 51. panta 1. punktā, starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas iesniegti “pēc 2015. gada 20. jūlija vai agrākā datumā”. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, pievienodams minētā 52. panta pirmās daļas pirmajam teikumam formulējumu “vai agrākā datumā”, Savienības likumdevējs ir vēlējies atļaut dalībvalstīm savas tiesību normas, ar kurām tiek īstenota šī direktīva, ar tūlītēju iedarbību piemērot starptautiskās aizsardzības pieteikumiem, kas ir iesniegti pirms 2015. gada 20. jūlija²³.

56. Tā kā *M. Addis* iesniedza pieteikumu bēgļa statusu piešķiršanai Vācijā 2011. gada septembrī, viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums tika iesniegts pirms 2013. gada 19. jūlija, kad stājās spēkā Direktīva 2013/32, un faktiski daudz agrāk pirms pēdējā datuma, kad šī direktīva bija jātransponē valsts tiesībās, proti, pirms 2015. gada 20. jūlija.

21 Skat. pēc analogijas spriedumu, 2019. gada 19. marts, *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 67. punkts).

22 Skat. šo secinājumu 29. punktu.

23 Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 39. un 40. punkts un tajā minētā judikatūra).

57. Šķiet, bet ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbauda, ka saskaņā ar *AsylG* 77. panta 1. punkta pirmo teikumu pamatlietai ir piemērojamas valsts tiesiskais regulējums²⁴, ar ko tiek transponēti Direktīvas 2013/32 noteikumi vai var tikt nodrošināta to transponēšana²⁵.

58. Šajā ziņā ir jāatgādina, ka 2019. gada 19. marta sprieduma *Ibrahim* u.c. 74. punktā²⁶ Tiesa tostarp ir konstatējusi, ka Direktīvas 2013/32 52. panta pirmā daļa, kurā ir ietverti pārejas noteikumi attiecībā uz to tiesību aktu piemērošanu, kas transponē šo direktīvu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstij ir atļauts paredzēt, ka valsts tiesību norma, ar kuru ir transponēta šī direktīva, tiek tūlītēji piemērota patvēruma pieteikumiem, par kuriem vēl nav pieņemts galīgs lēmums un kuri ir iesniegti pirms 2015. gada 20. jūlija un pirms šīs valsts tiesību normas stāšanās spēkā²⁷. Lai arī Tiesa netika lūgta noskaidrot, ko tieši šajā kontekstā nozīmē atsaucē uz “galīgu lēmumu”, es interpretētu šo frāzi kā atsauci uz tādu galīgu lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu, ko ir pieņēmusi attiecīgā administratīvā iestāde (šajā gadījumā – Federālā pārvalde), to nošķirot no jebkuras turpmākas tiesvedības, kurā tika apstrīdēts lēmums par aizsardzības piešķiršanu vai nepiešķiršanu.

59. Attiecībā uz šo lietu var norādīt, ka galīgo lēmumu par *M. Addis* patvēruma pieteikumu Federālā pārvalde pieņēma jau 2013. gada februārī. Tas notika vairākus mēnešus pirms Direktīvas 2013/32 publicēšanas *Oficiālajā Vēstnesī* 2013. gada jūnijā un tās stāšanās spēkā nākamajā mēnesī²⁸. Šādos apstākļos uzskatu, ka Direktīvas 2013/32 atpakaļejošā piemērošana tādējādi, kā tas tiek pieļauts saskaņā ar tās 52. pantu (un kā to Tiesa ir interpretējusi 2019. gada 19. marta spriedumā *Ibrahim* u.c.)²⁹ uz šo lietu vienkārši neattiecas. Ar 2019. gada 19. marta spriedumu *Ibrahim* u.c. šīs direktīvas atpakaļejošā piemērošana tiek pieļauta attiecībā uz lēmumiem, kas vēl nav tikuši pieņemti pirms pēdējā transponēšanai paredzētā datuma, proti, 2015. gada 20. jūlija³⁰, ja tas bija paredzēts attiecīgajos valsts tiesību aktos, tomēr šis princips *nav* piemērojams, ja galīgais administratīvais lēmums ir ticis pieņemts pat pirms šīs direktīvas publicēšanas. Tādējādi uzskatu, ka attiecībā uz šo lietu piemērojamība laikā ir Procedūru direktīvas agrākajai redakcijai, proti, Direktīvai 2005/85.

60. Tomēr norādu, ka tiesas sēdē visiem lietas dalībniekiem, tostarp *M. Addis*, bija cits uzskats par attiecīgo direktīvu piemērojamību laikā, un viņi uzskatīja, ka šo lietu patiesībā regulē pēdējā direktīva, proti, Direktīva 2013/32. Kaut arī nevēlos mainīt savu viedokli, ka tā *nav* piemērojama, tomēr, ņemot vērā lietas dalībnieku vienprātību kopā ar iesniedzējtiesas piemēroto pieeju, ierosinu turpmāk šajos secinājumos balstīties uz pieņēmumu, ka šo lietu faktiski regulē Direktīva 2013/32. Tādējādi pieņemšu, ka pamatlīetas kontekstā ir piemērojami Direktīvas 2013/32 1.–30. panta, 31. panta 1., 2. un 6.–9. punkta, 32.–46. panta, 49. un 50. panta un I pielikuma noteikumi.

24 Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 77.–81. punkts).

25 Atzīmētu, ka lietas materiālos nav pierādījumu, ka Vācijas Federatīvā Republika nav transponējusi Direktīvu 2013/32, jo īpaši normas, kas attiecas uz prasību veikt personisko interviju. Turklāt iesniedzējtiesa uzskata, ka šīs tiesiskais regulējums, kas grozīts 2016. gadā, proti, pēc 2015. gada 20. jūlija, ir piemērojams pamatlietai.

26 C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219. Skat. arī spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 73. punkts), un 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 40. punkts).

27 Tomēr 2019. gada 19. marta sprieduma *Ibrahim* u.c. (C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219) no 70. līdz 74. punktam Tiesa tostarp ir konstatējusi, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 52. panta pirmo daļu šāda tūlītēja piemērošana netiek pieļauta situācijā, kurā gan patvēruma pieteikums, gan arī atpakaļuzņemšanas pieprasījums saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 343/2003 (2003. gada 18. februāris), ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV 2003, L 50, 1. lpp.), ir iesniegti pirms Direktīvas 2013/32 stāšanās spēkā. Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos nav norāžu, ka šāds atpakaļuzņemšanas pieprasījums būtu ticis iesniegts attiecībā uz *M. Addis*. Iesniedzējtiesa lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 3. punktā faktiski norādīja, ka šāds pieprasījums nevarēja tikt iesniegts saskaņā ar Dublīnas tiesisko regulējumu. Šajā ziņā *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa) norādīja, ka *M. Addis* varētu nosūtīt uz Itāliju saskaņā ar atpakaļuzņemšanas nolīgumu. Tomēr lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu 5. punktā *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā Administratīvā tiesa) norādīja, ka rīkojums par *M. Addis* deportāciju uz Itāliju neesot likumīgs, jo nav zināms, vai Itālija joprojām ir gatava viņu uzņemt pēc tam, kad 2015. gada 5. februārī viņam izdots ceļošanas dokuments vairs nav derīgs.

28 Skat. Direktīvas 2013/32 54. pantu.

29 C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219. Skat. arī spriedumus, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 73. un nākamie punkti), un 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 40. un nākamie punkti).

30 Skat. Direktīvas 2013/32 51. panta 1. punktu.

VI. Analīze

A. Ievada apsvērumi

61. Tiesības uz personisko interviju ir ne tikai tad, kad atbildīgā iestāde plāno pieņemt lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu pēc būtības, bet arī tad, kad tā plāno – kā tas ir *M. Addis* gadījumā – pieņemt lēmumu par šāda pieteikuma pieņemamību saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. pantu. Šajā ziņā gan Direktīvas 2013/32 14. pantā, gan tās 34. pantā³¹ it īpaši ir prasīts, lai *atbildīgā iestāde*³² personiski intervētu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju *pirms* tiek pieņemts lēmums par pieteikuma būtību vai pieņemamību.

62. No Direktīvas 2013/32 2. panta f) punktā ietvertā jēdziena “atbildīgā iestāde” definīcijas skaidri izriet, ka šāda intervija ir jāveic tiesām līdzīgai vai administratīvajai iestādei, kuru ir izvirzījuši dalībvalsts saskaņā ar šīs direktīvas 4. panta 1. punktu³³. Pašā Direktīvā 2013/32 nav paredzēta intervijas veikšana tiesā. Jāatzīmē, ka 2018. gada 25. jūlija sprieduma *Alheto*³⁴ 103. punktā Tiesa skaidri nošķīra Direktīvas 2013/32 2. panta f) punktā definēto jēdzienu “atbildīgā iestāde” un tās 46. pantā norādīto jēdzienu “tiesa”. Tādējādi procedūru atbildīgajā iestādē regulē šīs direktīvas III nodaļas “Pirmās instances procedūras” normas, bet tiesvedībai tiesā tiek piemēroti noteikumi, kas ir paredzēti minētās direktīvas V nodaļā “Pārsūdzības procedūras” un izklāstīti tās 46. pantā.

63. Nav strīda, ka tādējādi ir pārkāptas *M. Addis* tiesības tikt personiski intervētam atbildīgajā iestādē saskaņā ar Direktīvu 2013/32³⁵.

64. Tomēr šķiet, ka no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka, lai arī *M. Addis* nav ticis personiski uzklauts Federālajā pārvaldē tostarp par apstākļiem, ar kuriem viņš saskartos Itālijā, ja viņam tur būtu jāatgriežas, iesniedzējtiesa tomēr uzskata, ka šis trūkums esot pilnībā labots vai kompensēts valsts tiesā noritējušajā tiesvedībā, kas noritēja saskaņā ar Direktīvas 2013/32 V nodaļu.

65. Tādējādi iesniedzējtiesa uzskata, ka tiesvedībā, kurā tika apstrīdēta pieņemamības lēmuma spēkā esamība, *M. Addis* savā prasībā sniedza detalizētu informāciju par grūtībām, ar kurām viņš saskaršoties Itālijā. *Verwaltungsgericht Minden* (Administratīvā tiesa, Minden) nolēma, ka attiecībā uz viņu izdotsais rīkojums par deportāciju nevarot tikt izpildīts. Saskaņā ar pilnvarām, kas tai tiek piešķirtas ar VwGO 86. panta 1. punktu, administratīvā tiesa nolēma pēc savas iniciatīvas iepazīties ar informāciju par tiesībām, kādas oficiālu bēgļa statusu saņēmušai personai ir Itālijā attiecībā uz uzturēšanos, pārvietošanos, piekļuvi darbam un veselības aprūpi. Iesniedzējtiesa norādīja, ka administratīvā tiesa ir noraidījusi *M. Addis* apelācijas sūdzību, pamatojoties uz pašas tiesas veikto faktu un pierādījumu

31 Ņemot vērā, ka pamatlieta attiecas uz pieteikuma par bēgļa statusa piešķiršanu pieņemamību, [pamatlietai] ir piemērojams Direktīvas 2013/32 34. pants, nevis tās 14. pants. Tomēr pilnības labad vispārīgi atsauksos uz abām tiesību normām, ja vien nav jāuzsver konkrētas attiecīgās atšķirības.

32 Izņēmums no šī principa ir noteikts Direktīvas 2013/32 14. panta 1. punkta otrajā rindkopā un 34. panta 2. punktā. Šīs direktīvas 14. panta 1. punkta otrajā rindkopā ir noteikts – “ja tas, ka starptautiskajai aizsardzībai vienlaikus piesakās liels skaits trešās valsts valstspiederīgo vai bezvalstnieku, atbildīgajai iestādei dara par praktiski neiespējamu veikt savlaicīgas intervijas par katra pieteikumu būtību, dalībvalstis var paredzēt, ka citas iestādes darbinieki uz laiku iesaistās šādu interviju veikšanā. Šādos gadījumos minētās citas iestādes darbinieki iepriekš saņem attiecīgo apmācību, kurā *ietver Regulas (ES) Nr. 439/2010 6. panta 4. punkta a)–e) apakšpunktā uzskaitītos elementus*. Personas, kuras saskaņā ar šo direktīvu veic pieteikuma iesniedzēju personiskās intervijas, ir arī apguvušas vispārīgas zināšanas par problēmām, kas varētu negatīvi ietekmēt pieteikuma iesniedzēja spēju sniegt interviju – piemēram, pazīmes, ka pieteikuma iesniedzējs agrāk varētu būt bijis pakļauts spīdzināšanai”. Direktīvas 2013/32 34. panta 2. punktā ir noteikts, ka “dalībvalstis var paredzēt, ka personisko interviju par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību veic iestāžu, kas nav atbildīgā iestāde, darbinieki. Šādos gadījumos dalībvalstis nodrošina, ka *šādi darbinieki iepriekš saņem nepieciešamo pamatapmācību*, jo īpaši attiecībā uz starptautiskajām cilvēktiesībām, Savienības *acquis* patvēruma jomā un *intervēšanas metodēm*”. Mans izcēlums.

33 Par izņēmumu no šā noteikuma skat. Direktīvas 2013/32 4. panta 2. punktu.

34 C-585/16, EU:C:2018:584.

35 Skat. Direktīvas 2013/32 34. panta 1. punktu.

vērtējumu. Izskatīdama *M. Addis* argumentus un vispārējos apstākļus, minētā tiesa secināja, ka viņš, būdams jauns un neprecējies vīrietis, varētu pakāpeniski nostabilizēties Itālijā un ka viņam arī esot iespēja vismaz sākumā izmantot labdarības organizāciju palīdzību. Tā norādīja, ka daudzi bēgļi, it īpaši jauni vīrieši, bieži atrod sezonālu darbu lauksaimniecībā.

66. Iesniedzējtiesas ieskatā, administratīvā tiesa pēc savas iniciatīvas arī ir pārbaudījusi, vai gadījumā, ja *M. Addis* tiks deportēts uz Itāliju, viņš tur varētu tikt pakļauts attieksmei, kas ir pretrunā Eiropas Cilvēktiesību konvencijas (turpmāk tekstā – “ECK”) 3. pantam. Iepazīdamās ar informāciju, ko par attiecīgo izcelsmes valsti ir sniegusi Vācijas ārlietu ministrija un Šveices bēgļu padome, kā arī tādas NVO kā *Associazione per gli Studi Giuridici sull’Immigrazione* (Tiesisko pētījumu asociācija imigrācijas jomā), minētā tiesa secināja, ka, lai arī bēgļu iespējas saņemt gan publisko, gan privāto atbalstu ir ierobežotākas nekā itāļiem, šīs ierobežotās iespējas nav tādā līmenī, kas būtu uzskatāmas par ECK 3. panta pārkāpumu, piemēram, radot viņam pilnīgu nabadzību.

67. Šajā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai ir jāpārbauda, vai izņēmumiem no tiesībām tikt personiski intervētam saskaņā ar Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantu ir izsmeļošs raksturs un, ja tas tā ir, kādas faktiskas sekas rada apstāklis, ka atbildīgā iestāde ir pārkāpusi *M. Addis* procesuālās tiesības. Tiesai it īpaši tiek vaicāts, vai šīs intervijas neveikšanas dēļ ir jāatceļ lēmums, ar kuru *M. Addis* pieteikums bēgļa statusa piešķiršanai ir noraidīts kā nepieņemams, vai arī apstāklis, ka atbildīgā iestāde nav izpildījusi savu pienākumu, var tikt labots tiesvedībā saskaņā ar Direktīvas 2013/32 V nodaļu, un kādi nosacījumi ir jāņem vērā apstiprinošas atbildes gadījumā.

B. Vai izņēmumiem no tiesībām tikt personiski intervētam saskaņā ar Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantu ir izsmeļošs raksturs?

68. Direktīvas 2013/32 14. panta 2. punktā ir izklāstīti apstākļi, kuros dalībvalsts atbildīgā iestāde var neveikt personisko interviju. Turklāt Direktīvas 2013/32 14. panta 3. punktā ir noteikts, ka “personiskās intervijas neveikšana *saskaņā* ar šo pantu nekavē atbildīgo iestādi pieņemt lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu”³⁶. No Direktīvas 2013/32 14. panta 3. punkta formulējuma un jēdziena “*personiskās intervijas neveikšana saskaņā ar šo pantu*” izmantošanas vien izriet, ka atbildīgā iestāde nevar pieņemt lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma būtību, ja nav personiskās intervijas, izņemot gadījumus, kad ir piemērojams arī viens no diviem 14. pantā paredzētajiem īpašajiem izņēmumiem. Netiek minēts, ka kāds no šiem izņēmumiem attiektos uz šo lietu.

69. No šīs normas formulējuma vien skaidri izriet, ka Direktīvas 2013/32 14. panta 2. punktā ietvertajiem izņēmumiem ir izsmeļošs raksturs. No tā izriet, ka dalībvalstis nevar ieviest papildu izņēmumus saskaņā ar savām valsts tiesībām.

70. Attiecībā uz lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību Direktīvas 2013/32 34. panta 1. punktā ir faktiski noteikts, ka dalībvalsts atbildīgā iestāde³⁷ veic personisko interviju par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību pirms pieņemt lēmumu lietā. Tajā arī ir norādīts, ka dalībvalstis var paredzēt izņēmumu no šīm tiesībām *tikai* saskaņā ar šīs direktīvas 42. pantu vēlāka pieteikuma gadījumā. Tādējādi no Direktīvas 2013/32 34. panta 1. punkta formulējuma vien skaidri izriet, ka izņēmumam ir izsmeļošs raksturs attiecībā uz vēlāku pieteikumu.

71. Manuprāt, dalībvalstīm nav pilnvaru ieviest papildu izņēmumus no tiesībām tikt personiski intervētam, kas nav tie, kurus Savienības likumdevējs ir īpaši paredzējis Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantā.

³⁶ Mans izcēlums.

³⁷ Saskaņā ar Direktīvas 2013/32 34. panta 2. punktu.

72. Tādējādi no Direktīvas 2013/32 14. panta 3. punkta skaidrā formulējumā nepārprotami izriet, ka atbildīgā iestāde nevar pieņemt lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikumu pēc būtības, neveikdama personisko interviju, ja vien nav piemērojams kāds no šīs direktīvas 14. panta 2. punktā uzskaitītajiem izņēmumiem. Manuprāt, tas pats attiecas uz lēmumu par starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. pantu, ja šis lēmums tiek pieņemts bez personiskās intervijas saskaņā ar šīs pašas direktīvas 34. pantu.

73. Kā jau esmu atzīmējis, šķiet, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka *M. Addis* lietai nav piemērojams neviens no Direktīvā 2013/32 izklāstītajiem izņēmumiem no tiesībām tikt personiski intervētam. Turklāt jāmin, ka neviens no lietas dalībniekiem nav apgalvojis pretējo.

C. Pienākuma veikt personisko interviju pārkāpuma sekas – vai šāds pārkāpums var tikt novērsts tiesvedības gaitā?

74. Šis ir centrālais jautājums šajā strīdā starp lietas dalībniekiem. Jāuzsver – kā norādīts Direktīvas 2013/32 11. un 12. apsvērumā un 1. pantā –, ka starptautiskās aizsardzības piešķiršana ir balstīta uz vienotas procedūras principu un uz minimāliem kopīgiem noteikumiem³⁸. Lai arī Direktīvā 2013/32 nekas nav teikts par sekām, kas var rasties, ja atbildīgā iestāde neveic personisko interviju ar starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēju likumos noteiktajā kārtībā, tomēr šķiet, ka ar šo direktīvu izveidotajai leģislatīvajai shēmai piemītošā skaidra prasība par personisko interviju ir neatņemama un būtiska visa patvēruma procesa sastāvdaļa³⁹.

75. Šādos apstākļos Tiesai būtībā tiek jautāts, vai gadījumā, kad atbildīgā iestāde nav veikusi personisko interviju, tiesa, kas vēlāk veic gan faktiskā, gan juridiskā pamatojuma pilnīgu un *ex nunc* pārbaudi saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktu, var principā pati novērst minēto pārkāpumu, veidkama šo personisko interviju un pēc tam apstiprinādama atbildīgās iestādes lēmumu. Pretējā gadījumā, vai tai tomēr ir jāatceļ atbildīgās iestādes lēmums un jānodod lieta atpakaļ šai iestādei, lai tā veiktu šādu interviju un pieņemtu, iespējams, jaunu lēmumu?

76. Iesniedzējtiesas jautājums ir jauns un, lai gan pastāv noteikta līdzība, līdz šim tas nav ticis atrisināts ar 2017. gada 26. jūlija spriedumu *Sacko*⁴⁰, 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Alheto*⁴¹ un 2019. gada 29. jūlija spriedumu *Torubarov*⁴², kuri, protams, skar saistītus jautājumus. Tomēr šīs lietas ir jāņem vērā attiecībā uz saikni starp jēdzieniem “Pirmās instances procedūras” Direktīvas 2013/32 III nodaļā un “Pārsūdzības procedūras” šīs direktīvas V nodaļā. Tādējādi šīs lietas ietvaros īsumā izvērtēšu šo judikatūru.

1. Līdzšinējā Tiesas judikatūra – Direktīva 2013/32

a) 2017. gada 26. jūlija spriedums Sacko (C-348/16, EU:C:2017:591)

77. 2017. gada 26. jūlija sprieduma *Sacko*⁴³ 33.–35. punktā Tiesa atkārtoti uzsvēra savu pastāvīgo judikatūru attiecībā uz Direktīvas 2013/32 III nodaļā paredzētajām procedūrām pirmajā instancē. Tā atgādināja, ka dalībvalstu iestādēm – veicot pasākumus, kas ietilpst Savienības tiesību jomā, – ir obligāts pienākums ievērot, lai personām, kuriem adresētie lēmumi būtiski skar viņu intereses, tiktu nodrošinātas tiesības uz aizstāvību. Konkrētāk, Tiesa ir nospriedusi, ka Savienības tiesību uz aizstāvību

38 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, A (C-404/17, EU:C:2018:588, 30. punkts).

39 Šajā ziņā skat. arī spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 145.–149. punkts), kas minēts šo secinājumu 87. punktā.

40 C-348/16, EU:C:2017:591.

41 C-585/16, EU:C:2018:584.

42 C-556/17, EU:C:2019:626.

43 C-348/16, EU:C:2017:591.

neatņemamas sastāvdaļas, proti, tiesību tikt uzklautam jebkurā procedūrā, ievērošana ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas ikvienai personai garantē iespēju lietderīgi un efektīvi darīt zināmu savu viedokli administratīvajā procesā, pirms tiek pieņemts jebkāds lēmums, kas var nelabvēlīgi ietekmēt šīs personas intereses. Šajā ziņā noteikuma, saskaņā ar kuru nelabvēlīga lēmuma adresātam ir jābūt iespējai sniegt savus apsvērumus pirms šā lēmuma pieņemšanas, mērķis ir tostarp ļaut attiecīgajai personai izlabot kļūdu vai sniegt tādu informāciju par savu personisko situāciju, kas atbalstītu, lai lēmums tiktu pieņemts vai netiktu pieņemts vai lai tam būtu noteikts saturs.

78. 2017. gada 26. jūlija sprieduma *Sacko*⁴⁴ 49. punktā Tiesa ir norādījusi, ka Direktīva 2013/32, it īpaši tās 12., 14., 31. un 46. pants, tos skatot Hartas 47. panta gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz to, ka valsts tiesa, kura izskata prasību par tādu lēmumu, ar kuru ir noraidīts acīmredzami nepamatots starptautiskās aizsardzības pieteikums, noraida šo prasību, *neveikdama pieteikuma iesniedzēja uzklauššanu*, ja faktiskie apstākļi nerada pilnīgi nekādas šaubas par šī lēmuma pamatotību. Tomēr uz šo secinājumu attiecas šādi nosacījumi: pirmkārt, pirmās instances procedūrā pieteikuma iesniedzējam ir jābūt iespējai tikt personiski intervētam par viņa starptautiskās aizsardzības pieteikumu atbilstoši šīs direktīvas 14. pantam un ziņojumam par šo interviju, ja tā ir notikusi, vai tās protokolam ir jābūt iekļautam lietas materiālos atbilstoši šīs direktīvas 17. panta 2. punktam, un, otrkārt, tiesa, kas izskata prasību, var noteikt šādu uzklauššanu, ja tā to uzskata par nepieciešamu, lai veiktu šīs pašas direktīvas 46. panta 3. punktā noteikto faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīgu un *ex nunc* pārbaudi.

79. Tādējādi lietā, kurā tika taisīts spriedums *Sacko*, atbildīgā iestāde faktiski bija veikusi personisku interviju⁴⁵, un svarīgi bija noskaidrot, vai un kādā mērā valsts tiesa, kura izskata prasību par tādu lēmumu, ar kuru ir noraidīts acīmredzami nepamatots starptautiskās aizsardzības pieteikums, varēja atsaukties uz šīs intervijas protokolu.

80. Manuprāt 2017. gada 26. jūlija spriedumā *Sacko* ir skaidri uzsvērts, cik svarīga ir personiskā intervija, kuru veic atbildīgā iestāde Direktīvas 2013/32 kontekstā. Tiesa arī uzsvēra, ka šis pienākums “ir adresēts vienīgi iestādei, kura ir atbildīga par starptautiskās aizsardzības pieteikuma izskatīšanu un kas ir kompetenta pieņemt lēmumus pirmajā instancē, un tāād tas nav piemērojams pārsūdzības procedūrām”⁴⁶.

81. Šajā kontekstā nozīme ir arī faktiem, kas izklāstīti 2017. gada 26. jūlija spriedumā *Sacko*⁴⁷. Šajā gadījumā starptautiskās aizsardzības piešķiršanas nolūkos pieteikuma iesniedzēju pirmajā instancē intervēja reģionālais komisārs. Komisārs secināja, ka pieteikuma iesniedzējs bija ekonomiskais migrants un tādēļ viņam nebija tiesību uz patvērumu. Pēc tam šis konstatējums tika apstrīdēts Itālijas tiesās, kuras vēlāk uzdeva Tiesai jautājumu, vai tām ir pienākums personiski uzklaut pieteikuma iesniedzēju Direktīvas 2013/32 46. panta 2. punktā noteikta “faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīgas un *ex nunc* pārbaudes” kontekstā⁴⁸.

82. Kā tikko esmu norādījis, Tiesa atbildēja uz šo jautājumu noraidoši (ievērojot zināmus nosacījumus), un ģenerāladvokāts M. Kampos Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*] atzīmēja:

“Tā kā Direktīvā 2013/32 ir noteikts pienākums veikt interviju starptautiskā aizsardzības pieteikuma izskatīšanas procedūras administratīvajā posmā, uzskatu, ka veikt to atkārtoti tiesvedības procesā ir nepieciešams tikai tad, ja izrādās, ka (pirmā) intervija nav pietiekami izsmeļoša, lai tiesa, kura izskata prasību un šaubās par lietas iznākumu, varētu pieņemt lēmumu”⁴⁹.

44 C-348/16, EU:C:2017:591.

45 Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs (C-348/16, EU:C:2017:591). Saskaņā ar tā 18. punktu “2016. gada 10. martā teritoriālā komisija, kas ir piesaistīta *Prefettura di Milano* (Milānas prefektūra, Itālija), uzklaušoja *M. Sacko* attiecībā uz viņa situāciju un šī pieteikuma iemesliem”.

46 Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 26. punkts).

47 C-348/16, EU:C:2017:591.

48 Spriedums, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 50. punkts).

49 Ģenerāladvokāta M. Kamposa Sančesa-Bordonas secinājumi lietā *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:288, 65. punkts).

83. Tomēr būtībā 2017. gada 26. jūlija spriedums *Sacko*⁵⁰ tieši neattiecas uz situāciju, kāda ir izveidojusies šajā lietā, proti, kad atbildīgā iestāde, kuras pienākums ir izskatīt patvēruma pieteikumu, nav intervējusi *M. Addis pirmajā instancē*.

b) 2018. gada 25. jūlija spriedums *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584)

84. 2018. gada 25. jūlija spriedumā *Alheto*⁵¹ Tiesa konstatēja, ka saskaņā ar Hartas 47. pantu prasība par pilnīgu un *ex nunc*⁵² pārbaudi atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktam nozīmē, ka tiesa, kura izskata pārsūdzību, noklausās pieteikuma iesniedzēju, ja vien tā neuzskata, ka tā var veikt pārbaudi, pamatojoties vienīgi uz lietas materiāliem, tostarp vajadzības gadījumā – uz ziņojumu par individuālu interviju minētajā iestādē vai tās protokolu⁵³. Tomēr, ja pēc pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas ir atklājušies jauni apstākļi, tiesai atbilstoši Hartas 47. pantam ir jāsniedz pieteikuma iesniedzējam iespēja izteikties, ja šie elementi var to nelabvēlīgi ietekmēt⁵⁴.

85. Ja atbildīgā iestāde nav pārbaudījusi nepieņemamības iemeslu un līdz ar to nav veikusi Direktīvas 2013/32 34. pantā norādīto personisko interviju un ja tiesa uzskata, ka šai iestādei bija jāpārbauda šis pamats vai tas ir jādara šobrīd jaunu elementu atklāšanās dēļ, tiesai ir jāveic šāda uzklaušanās⁵⁵. Kā Tiesa atzīmēja *Alheto* spriedumā: “Ja tiesa, kurā iesniegta pārsūdzība, vēlas pārbaudīt nepieņemamības iemeslu, ko nav pārbaudījusi atbildīgā iestāde, tai ir jāuzklausā pieteikuma iesniedzējs, lai ļautu viņam personiski izklāstīt savu viedokli par minētā iemesla piemērojamību viņa īpašajā situācijā”⁵⁶.

86. Tādējādi no faktiem lietā, kurā tika pieņemts 2018. gada 25. jūlija spriedums *Alheto*⁵⁷, skaidri izriet, ka atbildīgā iestādē tajā lietā nav pieņēmusi lēmumu par nepieņemamību. Tādējādi *nebija* jāveic personiskā intervija saskaņā ar Direktīvas 2013/32 34. pantu. Tā kā jautājums par nepieņemamību pirmoreiz tika izvirzīts tiesā faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīgas un *ex nunc* pārbaudes kontekstā atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktam, Tiesa nosprieda, ka šai tiesai ir pienākums pašai veikt pieteikuma iesniedzēja interviju, lai aizsargātu tiesības, kuras garantē Hartas 47. pants⁵⁸. No tā izriet, ka gadījumā, kad tiesa, izskatot lietu apelācijas instancē, pēc savas iniciatīvas izvirza jautājumu par nepieņemamību, ko atbildīgā iestāde iepriekš nav izskatījusi, šai tiesai pašai ir jāveic personiskā intervija.

50 C-348/16, EU:C:2017:591.

51 C-585/16, EU:C:2018:584.

52 2019. gada 29. jūlija spriedumā *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626) 52. punktā Tiesa atkārtoti uzsvēra, ka frāze “*ex nunc*” izceļ tiesas pienākumu veikt vērtējumu, kurā vajadzības gadījumā tiek ņemti vērā jaunie elementi, kas atklājušies pēc pārsūdzētā lēmuma pieņemšanas. Savukārt apzīmējums “pilnīga” apstiprina, ka tiesai ir jāpārbauda gan tie pierādījumi, ko ir ņēmusi vērā vai būtu varējusi ņemt vērā atbildīgā iestāde, gan tie, kas ir atklājušies pēc tam, kad šī iestāde pieņēma lēmumu. Lai nodrošinātu, ka pieteikumi tiek apstrādāti pēc iespējas ātrāk, neskarot adekvātu un pilnībā veicamo pārbaudi, tiesai ir jāspēj pārbaudīt visus faktiskos un tiesību elementus, kas ir nepieciešami, lai veiktu attiecīgās lietas aktualizētu vērtējumu, tādējādi ļaujot izskatīt starptautiskās aizsardzības pieteikumu visaptveroši, nenosūtot lietu atpakaļ attiecīgajai iestādei. Skat. šā paša sprieduma 53. punktu. Pilnīgai un *ex nunc* pārbaudei, kas ir jāveic tiesai, obligāti nav jāattiecas uz starptautiskās aizsardzības nepieciešamības pārbaudi pēc būtības un līdz ar to tā var attiekties uz starptautiskās aizsardzības pieteikuma pieņemamību, ja valsts tiesības to atļauj saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punktu. Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 115. punkts).

53 Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 114. punkts). Šā sprieduma 126. punktā Tiesa konstatēja, ka gadījumā, kad tiesa, kas izskata pārsūdzību, pārbaudīto iemeslu ir pārbaudījusi arī atbildīgā iestāde pirms šajā lietā apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, šī tiesa var balstīties uz minētās iestādes sniegto ziņojumu par personisko interviju, ko sniegusi minētā iestāde, neuzklausot pieteikuma iesniedzēju, ja vien tā to neuzskata par nepieciešamu. Skat. arī spriedumu, 2017. gada 26. jūlijs, *Sacko* (C-348/16, EU:C:2017:591, 48. punkts).

54 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 114. punkts).

55 Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 127. punkts). Turklāt šā sprieduma 128. punktā Tiesa norādīja, ka, tāpat kā ir paredzēts Direktīvas 2013/32 12. panta 1. punkta b) apakšpunktā attiecībā uz personiskām intervijām, ko veic atbildīgā iestāde, pieteikuma iesniedzējam, ja nepieciešams, viņa uzklaušanās tiesā laikā ir jāņem vērā pakalpojumi savu argumentu izklāstīšanai. Skat. arī Direktīvas 2013/32 15. panta 3. punkta c) apakšpunktu.

56 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs (C-585/16, EU:C:2018:584, 130. punkts). Mans izcēlums.

57 C-585/16, EU:C:2018:584.

58 Skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 130. punkts).

87. Turklāt *Alheto* spriedumā Tiesa norādīja, ka Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punkts attiecas vienīgi uz pārsūdzības “pārbaudi” un līdz ar to neregulē situāciju, kas rodas pēc pārsūdzētā lēmuma iespējamās atcelšanas⁵⁹. Tiesa būtībā ir nospriedusi, ka pirmās instances tiesai, kas atceļ lēmumu, nav pienākuma pašai lemt par starptautiskās aizsardzības pieteikumu⁶⁰, jo Savienības likumdevējs nav vēlējies ieviest nekādus kopējus noteikumus, saskaņā ar kuriem šīs direktīvas 2. panta f) punktā minētajai administratīvai vai ar tiesvedību saistītai iestādei tiktu atņemtas pilnvaras pēc tam, kad ir ticis atcelts šādas iestādes sākotnējais lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikumu. Līdz ar to dalībvalstis var paredzēt, ka lieta pēc šādas atcelšanas ir jānosūta atpakaļ šai iestādei jauna lēmuma pieņemšanai. Tomēr šai iestādei ir jāpieņem jauns lēmums īsā termiņā un jāievēro vērtējums, kas ir izdarīts spriedumā, ar kuru sākotnējais lēmums ir atcelts⁶¹.

88. Tādējādi šī judikatūra liecina, ka tiesai, kura izskata lietu pirmajā instancē, konkrētos apstākļos ir jāveic personiskā intervija, ja tā pēc savas iniciatīvas izvirza jautājumus, kurus atbildīgā iestāde nav iepriekš izskatījusi. Turklāt tiesa, kura izskata lietu pirmajā instancē un atceļ lēmumu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir atzīts par nepieņemamu uz tā pamata, ka atbildīgā iestāde ir pārkāpusi pieteikuma iesniedzēja tiesības tikt personiski intervētam, var nosūtīt lietu atpakaļ Direktīvas 2013/32 2. panta f) punktā minētajai tiesai līdzīgai iestādei vai administratīvai iestādei – šajā gadījumā Federālajai pārvaldei – jauna lēmuma pieņemšanai.

89. Tomēr jāatzīmē, ka lieta, kurā tika pieņemts 2018. gada 25. jūlija spriedums *Alheto*⁶² atšķiras no šīs lietas vismaz divu svarīgu aspektu dēļ. Pirmkārt, šajā lietā atbildīgā iestāde ir izvirzījusi jautājumu par pieņemamību pirmajā instancē, bet nav veikusi personisko interviju. Otrkārt, *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa) apstiprināja, ka, pat ja tiek pieņemts, ka intervija būtu jāveic apelācijas tiesai, tāda personiskā intervija, kas paredzēta Direktīvas 2013/32 15. pantā, nevar tikt garantēta.

2. Sekas, kas nosakāmas saskaņā ar valsts tiesībām – līdzvērtības un efektivitātes princips

90. Līdz šim šajā judikatūrā nav aplūkots jautājums, vai tiesai, kurā notiek tiesvedība par tāda lēmuma atcelšanu, ar kuru starptautiskās aizsardzības pieteikums ir atzīts par nepieņemamu uz tā pamata, ka atbildīgā iestāde ir pārkāpusi pieteikuma iesniedzēja tiesības tikt personiski intervētam, ir pienākums atcelt šo lēmumu un nosūtīt lietu atpakaļ šai iestādei jauna lēmuma pieņemšanai. Pakārtoti rodas jautājums, vai tiesa pati var veikt personisko interviju un, iepazīdamās ar visiem pieteikuma iesniedzēja argumentiem, kas tiek celti pret lēmumu par nepieņemamību, apstiprināt atbildīgās iestādes lēmumu.

59 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs (C-585/16, EU:C:2018:584, 145.–149. punkts). Skat. arī spriedumu, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 54. punkts).

60 2019. gada 29. jūlija sprieduma *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626) 69. punktā Tiesa ir apstiprinājusi, ka Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktā dalībvalstīm nav noteikts pienākums piešķirt tiesām, kuru kompetencē ir skatīt šajā normā minētās pārsūdzības, pilnvaras aizstāt savu lēmumu ar atbildīgās iestādes lēmumu saskaņā ar Savienības tiesībām. Tomēr dalībvalstīm katrā gadījumā ir jānodrošina Hartas 47. panta noteikto tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību ievērošana.

61 Šajā ziņā 2019. gada 29. jūlija sprieduma *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626) 58. punktā Tiesa norādīja, ka Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktam tiktu atņemta jebkāda lietderīgā iedarbība, ja tiktu pieļauts, ka pēc tam, kad ir ticis pasludināts spriedums, ar kuru pirmās instances tiesa saskaņā ar šo tiesību normu ir veikusi pilnīgu un *ex nunc* pieteikuma iesniedzēja starptautiskās aizsardzības pārbaudi, Direktīvas 2013/32 2. panta f) punktā minētā tiesai līdzīga iestāde vai administratīvā iestāde varētu pieņemt lēmumu, kas ir pretējs šim vērtējumam.

62 C-585/16, EU:C:2018:584.

91. Uzskatu, ka no Tiesas pastāvīgās judikatūras attiecībā uz tiesībām tikt uzklautam⁶³ pēc analogijas izriet, ka gadījumā, kad līdzīgi kā pamatlietā tiesību tikt personiski intervētam pārkāpšanas sekas nav paredzētas nedz Direktīvā 2013/32, nedz arī kādā citā Savienības tiesību normā, šīs sekas parasti tiek noteiktas saskaņā ar valsts tiesībām. Tomēr tas tā ir ar nosacījumu, ka šādā ziņā veiktie pasākumi ir analogi tiem, kurus uz indivīdiem attiecina salīdzināmās valsts tiesību situācijās (līdzvērtības princips), un Savienības tiesībās noteikto tiesību izmantošanu ar šiem pasākumiem netiek padarīta praktiski neiespējama vai pārmērīgi grūta (efektivitātes princips)⁶⁴.

92. Šajā kontekstā arī ir jāpatur prātā, ka Direktīvas 2013/32 mērķis ir nodrošināt, lai starptautiskās aizsardzības pieteikumi tiktu izskatīti “*cik drīz vien iespējams, neskarot pieteikumu atbilstīgu un pilnīgu izskatīšanu*”⁶⁵.

93. Turklāt jāatgādina, ka 2017. gada 9. februāra spriedumā M⁶⁶ Tiesa norādīja, ka personiskās intervijas mērķis ir nodrošināt, lai atbildīgā iestāde, pilnībā pārzinādama šīs lietas faktus, varētu objektīvi noteikt, vai starptautiskās aizsardzības pieprasījums ir vai nav jāpiešķir. Ja pieteikuma iesniedzējs ir īpaši neaizsargāts, personiskā intervija kļūst vēl būtiskāka.

94. 2013. gada 10. septembra sprieduma G. un R.⁶⁷ 38. un nākamajos punktos Tiesa konstatēja, ka atbilstīgi Savienības tiesībām administratīvā procesa iznākumā pieņemts lēmums var tikt atcelts tiesību uz aizstāvību, konkrētāk, tiesību tikt uzklautam, pārkāpuma dēļ tikai tad, ja pārkāpuma neesamības gadījumā šī procesa iznākums varētu būt citāds. No tā izriet, ka ne katrs pārkāpums tiesību uz aizstāvību īstenošanā administratīvā procesa gaitā izraisīs attiecīgā apstrīdētā lēmuma anulēšanu vai atcelšanu.

95. Šķiet, ka no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka attiecīgās piemērojamās valsts tiesību normas ir tostarp VwVfG 46. pants un AsylG 29. panta 1. punkta 2. apakšpunkts. Iesniedzējtiesa uzskata, ka saskaņā ar VwVfG 46. pantu personiskās intervijas neveikšana ir mazsvarīga nepilnība gadījumā, kad ir acīmredzams, ka intervijas neveikšana nav ietekmējusi pieņemtā lēmuma būtību. Turklāt iesniedzējtiesa norāda, ka uz lēmumu par nepieņemamību, kas ir pieņemts, balstoties uz AsylG 29. panta 1. punkta 2. apakšpunktu, neattiecoties rīcības brīvība. Šādos gadījumos personiskās intervijas neveikšana neradot sekas, jo Federālajai pārvaldei un, ja nepieciešams, administratīvajām tiesām ir jāpārbauda visi nosacījumi, kas attiecas uz attiecīgās tiesību normas piemērošanu.

96. Tā kā Tiesas rīcībā esošajos lietas materiālos nav pierādījumu, ka valsts tiesvedības ietvaros netiek ievērots līdzvērtības princips, šī procedūra ir jāizskata efektivitātes principa gaismā.

97. Tagad ir kārta pamatjautājumam, proti, vai valsts tiesa, kura izskata pārsūdzību, pati var veikt personisko interviju, vienlaikus nodrošinot, ka tiek ievērotas visas Direktīvā 2013/32 paredzētās attiecīgās obligātās prasības un garantijas.

98. Šajā ziņā ir jāapsver, pirmkārt, vai personiskā intervija tiesā ir faktiski garantēta saskaņā ar valsts tiesībām visos gadījumos, kad atbildīgā iestāde nav veikusi šādu interviju, un, otrkārt, gadījumā, ja personiskā intervija ir garantēta, vai tā atbilst Direktīvā 2013/32 paredzētajām attiecīgajām konkrētajām obligātajām prasībām par to, kā ir jāveic šāda intervija.

63 2014. gada 5. novembra spriedumā *Mukarubega* (C-166/13, EU:C:2014:2336, 45. punkts) Tiesa norādīja, ka šādas tiesības ir neatņemama sastāvdaļa vienam no Savienības tiesību vispārējiem principiem, proti, lai tiktu ievērotas tiesības uz aizstāvību.

64 Spriedumi, 2013. gada 10. septembris, G. un R. (C-383/13 PPU, EU:C:2013:533, 35. punkts); 2014. gada 5. novembris, *Mukarubega* (C-166/13, EU:C:2014:2336, 51. punkts), un 2014. gada 11. decembris, *Boudjlida* (C-249/13, EU:C:2014:2431, 41. punkts).

65 Direktīvas 2013/32 18. apsvērums, mans izcēlums. Skat. arī spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 109. punkts).

66 C-560/14, EU:C:2017:101, 49. un nākamie punkti.

67 C-383/13 PPU, EU:C:2013:533.

a) Vai valsts tiesībās tiek garantēta personiskā intervija?

99. Ar Direktīvas 2013/32 46. panta 1. punktu starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējiem tiek piešķirtas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā attiecībā uz lēmumiem, kas ir pieņemti saistībā ar viņu pieteikumu. Šajā ziņā Direktīvas 2013/32 46. panta 1. punkta a) apakšpunkta ii) punktā un 3. punktā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina pieteikuma iesniedzējam tiesības uz efektīvu tiesisko aizsardzību tiesā situācijā, kad viņa starptautiskās aizsardzības pieteikums ir atzīts par nepieņemamu⁶⁸. Tiesai ir jāveic faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude.

100. Tomēr jāatzīmē, ka vienas no sekām, kas rodas personai, kuras pieteikums ir noraidīts nepieņemamības dēļ saskaņā ar Direktīvas 2013/32 33. panta 2. punkta a) apakšpunktu⁶⁹, ir tādas, ka – atšķirībā no patvēruma pieteikuma vienkārša noraidījuma – šai personai viņas iesniegtās pārsūdzības izskatīšanas laikā nevar tikt atļauts palikt tās valsts teritorijā, kurā ir iesniegts pieteikums. Tas skaidri izriet no Direktīvas 2013/32 46. panta 5. un 6. punkta⁷⁰.

101. Tomēr 2018. gada 5. jūlija rīkojuma C u.c.⁷¹ 53. punktā Tiesa norādīja, ka saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. panta 6. punkta pēdējā teikuma prasībām attiecīgajai personai ir jābūt iespējai vērsties tiesā, kas izlems, vai tā var palikt šajā teritorijā, līdz tiks pieņemts spriedums par tās pārsūdzību. Šīs direktīvas 46. panta 8. punktā ir noteikts, ka, gaidot tiesvedības, ar kuru tiks izlemts, vai pieteikuma iesniedzējs var palikt, iznākumu, attiecīgajai dalībvalstij ir jāatļauj šai personai palikt tās teritorijā.

102. Šajā ziņā šķiet – ar nosacījumu, ka iesniedzējtiesa to pārbaudīs, – ka pārsūdzībai, kas ir vēsta pret Federālās pārvaldes lēmumu, ar kuru trešās valsts valstspiederīgā iesniegtais starptautiskās palīdzības pieteikums ir noraidīts kā nepieņemams saskaņā ar *AsylG* 29. pantu, nav apturošas iedarbības⁷². Turklāt iesniedzējtiesa Tiesas kancelejai 2019. gada 6. novembrī iesniegtajā atbildē uz Tiesas uzdoto jautājumu⁷³ norādīja, ka, ja pieteikums par pagaidu tiesisko aizsardzību pret Federālās pārvaldes rīkojumu par deportāciju nav iesniegts saskaņā ar *VwGO* 80. panta 5. punktu, lēmumu par deportāciju var izpildīt, pirms tas kļūst juridiski saistošs⁷⁴. Tas pats attiecas uz gadījumu, kad pieteikums saskaņā ar *VwGO* 80. panta 5. punktu ir iesniegts laikus, bet tas tiek noraidīts. Turklāt iesniedzējtiesa norādīja, ka saskaņā ar *AsylG* 36. panta 3. punkta 4. apakšpunktu, ja patvēruma pieteikums ir nepieņemams atbilstoši *AsylG* 29. pantam tādēļ, ka pieteikuma iesniedzējam ir tikusi piešķirta starptautiskā aizsardzība citā dalībvalstī, procedūra parasti notiek rakstveidā un, vispārīgi runājot, katrā ziņā nenotiek mutvārdu sēde, kā arī nav efektīvas iespējas klātienē uzklaut pieteikuma iesniedzēju, veicot personisko interviju.

103. Tādējādi no iesniedzējtiesas atbildes, šķiet, izriet ka, ja atbildīgā iestāde – šajā gadījumā Federālā pārvalde – nav veikusi personisko interviju un ir noraidījusi pieteikumu kā nepieņemamu, personiskā intervija tiesā, kura izskata pārsūdzību, netiek garantēta. No tā izriet, ka šī iemesla dēļ vien jau netiek ievērots efektivitātes princips, jo pieteikuma iesniedzēja tiesības netiek nodrošinātas nevienā procesuālajā stadijā: nedz administratīvajā, nedz tiesas stadijā. Citāds konstatējums faktiski nozīmētu, ka ar tiesas lēmumu praktiski tiktu atceltas Direktīvā 2013/23 skaidri paredzētās pieteikuma iesniedzēja tiesības tikt personiski intervētam un tiktu ignorētas Savienības likumdevēja noteiktās pamatgarantijas.

68 Spriedums, 2018. gada 25. jūlijs, *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 115. un 120. punkts).

69 Cita dalībvalsts ir piešķirusi starptautisko aizsardzību.

70 Pēc analogijas skat. spriedumu, 2018. gada 25. jūlijs, A (C-404/17, EU:C:2018:588, 27. punkts). Skat. arī rīkojumu, 2018. gada 5. jūlijs, C u.c. (C-269/18 PPU, EU:C:2018:544, 55. punkts).

71 C-269/18 PPU, EU:C:2018:544.

72 Skat. *AsylG* 75. panta 1. punktu.

73 Skat. šo secinājumu 13. punktu.

74 Tiesas sēdē 2020. gada 15. janvārī M. Addis pārstāvis uzsvēra, ka pieteikums šādos gadījumos ir jāiesniedz nedēļas laikā.

104. Ja pārsūdzību izskatošā tiesa veic personisko interviju, kuru atbildīgā iestāde iepriekš nav veikusi uz tā pamata, ka pieteikums ir nepieņemams, ir nepieciešams izskatīt, vai kārtība, kādā notiek šāda intervija, atbilst efektivitātes principam.

105. Pirms atbildēt uz šo jautājumu, var būt lietderīgi vispirms izvērtēt Direktīvā 2013/32 noteikto kārtību, kādā personiska intervija tiek veikta tiesai līdzīgā vai administratīvā iestādē.

b) Direktīvā 2013/32 noteiktā kārtība, kādā tiek veikta personiskā intervija

106. Ir jāatzīmē, ka Savienības likumdevējs nav vienkārši precizējis Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantā, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzēja personisko interviju veic atbildīgā iestāde, un pēc tam atstājis ar to saistītos nosacījumus pilnībā dalībvalstu ziņā. Gluži pretēji – Savienības likumdevējs ir paredzējis konkrētus, sīki izstrādātus un obligātus noteikumus attiecībā uz šo interviju veikšanu. Direktīvas 2013/32 15. pantā par to liecina tādu jēdzienu atkārtota izmantošana kā “personiskā intervija [notiek] [...]” un “dalībvalstis [nodrošina] [...]”⁷⁵.

107. Tādējādi Direktīvas 2013/32 15. pantā jo īpaši ir noteiktas vairākas prasības vai garantijas attiecībā uz personiskās intervijas veikšanu. Es īpaši uzsvērtu Direktīvas 2013/32 15. panta 2. punktā noteikto prasību, ka personiskajai intervijai ir jānotiek apstākļos, kas nodrošina atbilstīgu konfidencialitāti⁷⁶. Tomēr Direktīvas 2013/32 15. panta 4. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis var paredzēt noteikumus par trešo personu klātbūtni personiskajā intervijā.

108. Direktīvas 2013/32 15. panta 3. punkta a) apakšpunktā dalībvalstīm ir uzlikts pienākumu nodrošināt, ka persona, kas veic interviju, ir kompetenta ņemt vērā personiskos un vispārējos apstākļus, kas saistīti ar pieteikumu, tostarp pieteikuma iesniedzēja kultūras izcelsmi, dzimumu, seksuālo orientāciju, dzimumidentitāti vai neaizsargātību⁷⁷.

c) Vērtējums

109. Ņemot vērā minēto, var rasties pamatotas šaubas, vai tik tiešām *visos gadījumos*, kad ir noticis 14. un 34. panta pārkāpums, tiesas kompetencē ir uzņemties atbildīgās iestādes lomu un veikt personisko interviju atbilstoši Direktīvas 2013/32 15. pantam⁷⁸. Galu galā Savienības likumdevējs ir skaidri paredzējis, ka detalizēta personiskā intervija pirmajā instancē ir jāveic īpaši apmācītiem darbiniekiem konfidencialos apstākļos, un tas atšķiras no nopratināšanas, kuru veic tiesneši – kuriem varētu nebūt šīs apmācības – tiesas kārtībā atklātā tiesas sēdē. Hartas 47. pantā paredzētais efektivitātes princips noteic, ka šīs obligātās prasības nevar būt viegli atceļamas, jo Savienības likumdevējs ir skaidri paredzējis, ka šī atklāti izteiktā legislatīvā noteikuma ievērošana ir priekšnoteikums, lai jebkurš vēlāks nelabvēlīgs lēmums par patvērumu būtu spēkā.

⁷⁵ Sīki izstrādātus nosacījumus par personiskās intervijas veikšanu, kas noteikti Direktīvas 2013/32 15. pantā, piemēro visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem. Direktīvā 2013/32 nav atšķirības starp šo nosacījumu piemērošanu attiecībā uz personisko interviju saskaņā ar šīs direktīvas 14. pantu un tās 34. pantu.

⁷⁶ To, iespējams, varētu nodrošināt tiesa, kas veic personisko interviju slēgtā sēdē.

⁷⁷ Jāatzīmē, ka Direktīvas 2013/32 29. apsvērumā ir noteikts, ka “dažiem pieteikuma iesniedzējiem var būt nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas *inter alia* viņu vecuma, dzimuma, seksuālās orientācijas, dzimumidentitātes, invaliditātes, nopietnas saslimšanas, garīgu traucējumu dēļ vai spīdzināšanas, izvarošanas vai citu smagu psiholoģiskās, fiziskās vai seksuālās vardarbības veidu radīto seku dēļ”. Pirms tiek pieņemts lēmums pirmajā instancē, dalībvalstīm būtu jācenšas noteikt, kuriem pieteikuma iesniedzējiem ir nepieciešamas īpašas procesuālās garantijas. Mans izcēlums. Turklāt Direktīvas 2013/32 32. apsvērumā tostarp ir noteikts, ka, “lai pēc būtības nodrošinātu vienlīdzību starp pieteikuma iesniedzējām sievietēm un pieteikuma iesniedzējiem vīriešiem, veicot pārbaudes, būtu jāņem vērā dzimumu atšķirības. Jo īpaši personiskas intervijas būtu jāorganizē tā, lai gan sievietes, gan vīrieši varētu runāt par savu pieredzi saistībā ar vajāšanu dzimuma dēļ”.

⁷⁸ Tas jo īpaši attiecas uz gadījumiem, kad tiesai ir jāizskata starptautiskās aizsardzības pieteikums pēc būtības.

110. Šajā ziņā Direktīvas 2013/32 4. panta 3. un 4. punktā ir noteikts, ka dalībvalstis nodrošina, lai atbildīgās iestādes darbinieki *būtu pienācīgi apmācīti*⁷⁹. Direktīvas 2013/32 4. panta 3. un 4. punkta un Regulas Nr. 439/2010 6. panta 4. punkta c) apakšpunkta apvienotais lasījums apstiprina, ka atbildīgās iestādes darbiniekiem ir jāiziet mācības par *intervēšanas tehnikām*⁸⁰.

111. Tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka starptautiskās aizsardzības pieteikumu pārbaude kompetentā administratīvā iestādē vai tiesai līdzīgā iestādē, *kam ir īpaši līdzekļi un attiecīgajā jomā specializēts personāls*, ir ar Direktīvu 2013/32 ieviesto kopējo procedūru būtisks posms⁸¹.

112. Lai gan tiesai ir jāveic faktiskā un juridiskā pamatojuma pilnīga un *ex nunc* pārbaude atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. panta 3. punktam un, manuprāt, tā var labot atbildīgās iestādes veiktajā procedūrā pieļautos atsevišķos trūkumus⁸², var rasties šaubas, vai tiesneši, kuri vēlāk varētu tikt aicināti veikt personisko interviju saskaņā ar Direktīvu 2013/32 – faktiski atbildīgās iestādes vietā – ir izgājuši mācības vai ieguvuši prasmes intervēšanas tehnikās, kas ir līdzvērtīgas atbildīgās iestādes tehnikām⁸³. Tomēr uz šo jautājumu galu galā ir jāatbild iesniedzējtiesai.

113. Direktīvas 2013/32 15. panta 3. punkta b) apakšpunktā ir noteikts, ka dalībvalstis, ja vien iespējams, nodrošina, ka pieteikuma iesniedzēju intervē tā paša dzimuma persona, ja pieteikuma iesniedzējs to pieprasa, ja vien atbildīgajai iestādei ir pamats uzskatīt, ka šāda pieprasījuma iemesli nav saistīti ar grūtībām, kuru dēļ pieteikuma iesniedzējs nevarētu saprotami izklāstīt sava pieteikuma iemeslus. Tomēr ir pamats apšaubīt, vai Direktīvas 2013/32 15. panta 3. punkta b) apakšpunkta prasības var tikt izpildītas konkrētās dalībvalstīs, jo tajās var pastāvēt ļoti stingri noteikumi par tiesnešu norīkošanu lietu izskatīšanai un var būt neiespējams pieteikt noraidījumu tiesnesim dzimuma dēļ.

114. Faktiski varētu piebilst, ka pati iesniedzējtiesa ir paudusi bažas, vai visas Direktīvas 2013/32 15. pantā paredzētās prasības un garantijas par personiskās intervijas veikšanu var tikt izpildītas tiesvedības gaitā Vācijā.

115. Manuprāt, ja visas attiecīgās Direktīvas 2013/32 15. pantā paredzētās prasības un garantijas⁸⁴ par personisko interviju nav izpildītas pārsūdzības tiesvedību gaitā saskaņā ar Direktīvas 2013/32 V nodaļu, tad efektivitātes princips netiek ievērots. Ar to tiek domāta nevis abstrakta pārbaude, bet drīzāk pieeja, kurai ir jābūt pielāgotai konkrētam gadījumam, jo dažām Direktīvas 2013/32 15. panta prasībām un garantijām vienkārši varētu nebūt nozīmes attiecīgajā lietā. Tomēr jāatgādina, ka ir jāveic *ieteikuma iesniedzēja lietas atbilstīga un pilnīga izskatīšana*; šāda veida izskatīšanas neveikšana, vismaz lielos vilcienos, ir jāuzskata par liktenīgu tāda nelabvēlīga lēmuma spēkā esamībai, kas tiek pieņemts attiecībā uz jebkādu starptautiskās aizsardzības pieteikumu⁸⁵.

79 Skat. arī Direktīvas 2013/32 16. apsvērumu, kurā ir noteikts – “ir būtiski, ka attiecībā uz visiem starptautiskās aizsardzības pieteikumiem lēmumus pieņem, pamatojoties uz faktiem, un ka pirmajā instancē tos pieņem iestādes, kuru darbiniekiem ir piemērotas zināšanas vai sniegta vajadzīgā apmācība starptautiskās aizsardzības jomā”.

80 Direktīvas 2013/32 4. panta 3. punktā ir tieša atsauce uz Regulas Nr. 439/2010 6. panta 4. punkta a)–e) apakšpunktu.

81 Spriedums, 2019. gada 29. jūlijs, *Torubarov* (C-556/17, EU:C:2019:626, 64. punkts un tajā minētā judikatūra).

82 Lai neradītu nevajadzīgu procesuālo kavēšanos un nekaitētu Direktīvas 2013/32 konkrētajam mērķim, proti, nodrošināt, lai pieteikumi tiktu izskatīti pēc iespējas ātrāk.

83 Manuprāt, no 2018. gada 25. jūlija sprieduma *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584) skaidri izriet, ka noteiktajos apstākļos tiesa var veikt personisko interviju ar nosacījumu, ka tiek nodrošinātas konkrētās Direktīvā 2013/32 noteiktās garantijas, piemēram, tiesības saņemt tulka palīdzību.

84 Ņemot vērā arī šīs direktīvas 4. panta 3. un 4. punkta noteikumus.

85 Skat. Direktīvas 2013/32 18. apsvērumu un 2018. gada 25. jūlija spriedumu *Alheto* (C-585/16, EU:C:2018:584, 109. punkts).

116. Attiecībā uz gadījumu pamatlietā iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai tika ievēroti attiecīgie Direktīvas 2013/32 15. panta noteikumi, *Verwaltungsgericht Minden* (Administratīvā tiesa, Mindena) veicot *M. Addis* personisko interviju valsts administratīvajā tiesā. Šajā ziņā atzīmētu, ka viņa pieteikums tika atzīts par nepieņemamu atbildīgajā iestādē. Attiecīgi veicamās personiskās intervijas apjoms var būt ierobežotāks, un ir iespējams, ka dažas no Direktīvas 2013/32 15. pantā noteiktajām prasībām un garantijām nav bijušas būtiskas.

117. Tomēr centrālo vietu *M. Addis* pieteikumā ieņem viņa apgalvojums, ka viņš faktiski saskaršoties ar nabadzību un dzīves līmeņa krasu pasliktināšanos, tādējādi, kā teikts Tiesas 2019. gada 19. marta spriedumā *Ibrahim* u.c.⁸⁶, viņš atradīšoties “ekstrēmā nabadzībā, kas viņam neļauj apmierināt savas elementārākās vajadzības”, kā dēļ – ja viņu deportēs vai citādi pārvietos uz Itāliju – viņa tiesības saskaņā ar Hartas 4. pantu tikšot pārkāptas. Lai gan valsts sniegto ziņojumu un nevalstisko organizāciju ziņojumu izmantošana neapšaubāmi sniedz būtisku palīdzību jebkāda šāda gadījuma izvērtēšanā, tie nevar aizstāt personisko interviju, kurā pieteikuma iesniedzējs var izklāstīt savu personisko pieredzi un personiskos apstākļus⁸⁷. Katrā ziņā tieši to ir paredzējis Savienības likumdevējs.

118. Galu galā tieši to mums māca tīri cilvēciska pieredze: cik gan bieži nav nācies secināt, ka personiska saruna vai dialogs ar otru cilvēku maina mūsu uzskatus? Protams, šajā ziņā mums, tiesnešiem un advokātiem, kā nevienam citam, ir jāapzinās un jāpatur prāta, cik bieži mēs konstatējam to, ko savos nemirstīgajos vārdos reiz teicis angļu tiesnesis Megarijs [*Megarry*]: “tiesību vēsture ir bagāta piemēriem, kad izrādās, ka visvienkāršākās lietas tomēr nav tik vienkāršas, kad neapstrīdētas apsūdzības faktiski ir tikušas pilnībā apstrīdētas, kad neizskaidrojama uzvedība ir tikusi pilnībā izskaidrota, kad stingri noteiktie un nemaināmie apgalvojumi ir tikuši mainīti diskusijas gaitā?”⁸⁸

119. Protams, ir taisnība, kā Tiesa apstiprināja 2013. gada 10. septembra spriedumā *G. un R.*⁸⁹, ka ne katram tiesību uz aizstāvību pārkāpumam jāizraisa attiecīgā apstrīdētā administratīvā lēmuma atcelšana, un, lai tā tas notiktu, parasti ir jāpierāda, ka administratīvā procesa iznākums varētu būt citāds, ja nebūtu šī pārkāpuma. Tomēr tādos gadījumos kā šajā lietā, kad pārkāpums aizskar Savienības tiesībās paredzēto procesuālo garantiju būtību un ja nav īpašu un neparastu apstākļu, gandrīz vienmēr ir grūti pateikt, ka administratīvie lēmumi nebūtu vai nevarētu būt citādi. Tomēr galu galā iesniedzējtiesai ir jāizvērtē un jāpārbauda tieši šis aspekts, ņemot vērā šīs lietas īpašos apstākļus.

120. Tādējādi ierosinu Tiesai nospriest, ka iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai atbilstoši Direktīvas 2013/32 46. pantam pārsūdzību izskatošā valsts tiesa saskaņā ar valsts procesuālajām tiesību normām var veikt pilnīgu personisko interviju atbilstoši šīs direktīvas 14. vai 34. pantam, vienlaikus nodrošinot visas attiecīgās obligātās prasības un garantijas, ko Savienības likumdevējs ir paredzējis šīs direktīvas 15. pantā. Gadījumā, ja šāda personiskā intervija nevar tikt pienācīgi veikta, balstoties uz šo pamatu lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu ir jāatceļ, un lieta ir jānosūta atpakaļ atbildīgajai iestādei jauna lēmuma pieņemšanai.

⁸⁶ C-297/17, C-318/17, C-319/17 un C-438/17, EU:C:2019:219, 90. punkts.

⁸⁷ 2020. gada 15. janvārī tiesas sēdē *M. Addis* advokāts norādīja, ka viņa klienta psihiatriskais stāvoklis padarīšot viņu īpaši neaizsargātu gadījumā, ja viņš tiks nosūtīts uz Itāliju, tostarp ņemot vērā, ka *M. Addis* nerunā itāliiski. Ir skaidrs, ka Tiesa nespēj novērtēt šī apgalvojuma patiesumu vai arī nozīmīgumu, kas piešķirts šādam apgalvojumam. Tomēr vēlos uzsvērt, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir jādod iespēja tikt personiski intervētam saskaņā ar Direktīvas 2013/32 14. un 34. pantu tieši par šādiem jautājumiem. Turklāt šāds apgalvojums ir jāizvērtē apmācītiem un pieredzējušiem atbildīgās iestādes darbiniekiem. Protams, Tiesa nav istā vieta diskusijai šādos gadījumos; manuprāt, istā vieta nav arī dalībvalsts tiesas, kurās norisinās apelācijas tiesvedība saskaņā ar Direktīvas 2013/32 46. pantu. No 2017. gada 16. februāra sprieduma *C. K. u.c.* (C-578/16 PPU, EU:C:2017:127, 68. punkts) skaidri izriet – faktam, ka starptautiskās aizsardzības pieteikuma iesniedzējam ir fiziska vai garīga slimība, var būt nozīme saistībā ar šī pieteikuma iesniedzēja pārvietošanu uz citu dalībvalsti saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu Nr. 604/2013. Šī sprieduma tajā pašā punktā Tiesa arī ir norādījusi, ka no ECT judikatūras par ECPAK 3. pantu, kas ir jāņem vērā, lai interpretētu Hartas 4. pantu, izriet, ka uz dabiskas saslimšanas – psihiskas vai fiziskas – rezultātā izraisītām ciešanām ECPAK 3. pants var attiekties tikai tad, ja attieksme tās pastiprina vai var pastiprināt, neatkarīgi no tā, vai tā izriet no apcietinājuma apstākļiem, izraidīšanas vai citiem pasākumiem, par kuriem iestādes var tikt sauktas pie atbildības, un tas tā ir ar nosacījumu, ka izrietošās ciešanas sasniedz ECPAK 3. pantā noteikto ciešanu minimālā apmēra “sliekšni”.

⁸⁸ *John pret Rees* [1970] Ch. 345, 402. lpp.

⁸⁹ C-383/13 PPU, EU:C:2013:533.

VII. Secinājumi

121. Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, ierosinu Tiesai nospriest, ka *Bundesverwaltungsgericht* (Federālā administratīvā tiesa, Vācija) ir jāizvērtē, vai atbilstoši Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2013/32/ES (2013. gada 26. jūnijs) par kopējām procedūrām starptautiskās aizsardzības statusa piešķiršanai un atņemšanai 46. pantam pārsūdzību izskatošā valsts tiesa saskaņā ar valsts procesuālajām tiesību normām var veikt pilnīgu personisko interviju atbilstoši šīs direktīvas 14. vai 34. pantam, vienlaikus nodrošinot visas attiecīgās obligātās prasības un garantijas, ko Savienības likumdevējs ir paredzējis šīs direktīvas 15. pantā. Gadījumā, ja šāda personiskā intervija nevar tikt pienācīgi veikta, balstoties uz šo pamatu, lēmums par starptautiskās aizsardzības pieteikuma noraidīšanu ir jāatceļ un lieta ir jānosūta atpakaļ atbildīgajai iestādei jauna lēmuma pieņemšanai.